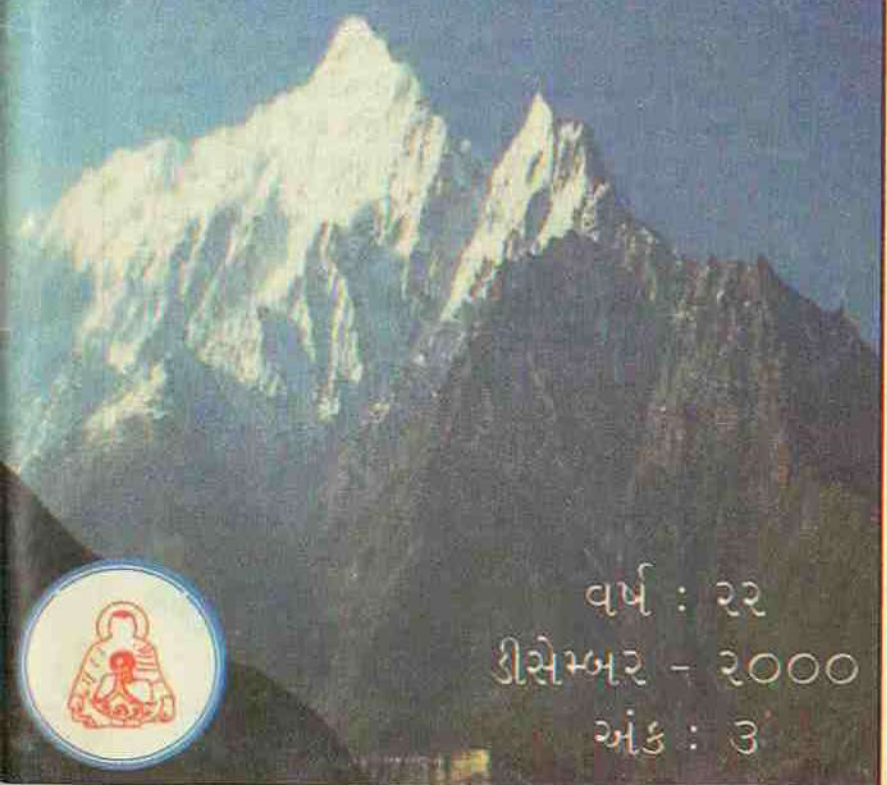

અધ્યાત્મ

શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા

વર્ષ : ૨૨
ડિસેમ્બર - ૨૦૦૦
અંક : ૩

* ગંતવ્ય સ્થાનની સ્મૃતિ *

પરમાર્થના પ્રવાસીએ એક વાતને ખાસ યાદ રાખવાની છે. પોતાના લક્ષ્ય કે ગંતવ્યસ્થાનને તેણે કદી ભૂલવાનું નથી. પ્રવાસ કરતાં કરતાં પંથમાં સુંદર સ્થળો આવે, મમતા ને માયા બતાવનારા માણસો મળે, ને આંખ અને અંતરને આકર્ષી લેનારા પદાર્થોની પ્રાપ્તિ થાય તો પણ તેણે ડગવાનું કે ભ્રાંતિમાં પડવાનું નથી. વિસામાની જરૂર હોય તો થોડી વાર તે વિસામો જરૂર કરી લે. સુંદર સ્થળોની સુંદરતાને માદકતાને આંખમાં ભરી લે. માયાળુ માણસોની માયાળુતાનો સ્વાદ પણ લેવો હોય તો ભલે લઈ લે. અને આકર્ષક પદાર્થોના અમૃતથી આંખને આંજી દે. પરંતુ કથામાં આસક્તિ કરીને પોતાના ધ્યેયને તે ભૂલે કે મૂકે નહીં. જ્યાંસુધી ધ્યેયની પ્રાપ્તિ ના થાય ત્યાંસુધી કોઈનામાં મમતા કરીને સુખશાંતિનો મિથ્યા શ્વાસ લઈને બેસે નહીં. જેનું મનોબળ નબળું ને જેની બુદ્ધિ ચંચલ છે તથા ધ્યેય-વસ્તુની નિષ્ઠા જેણે કેળવી નથી તે વચગાળાના સ્ટેશનોએ ધર કરીને બેસી જાય છે, ઈશ્વરને ભૂલીને સાધારણ સ્ત્રી-પુરુષોમાં મમતા કરીને આસક્તિના દોરે બંધાઈ જાય છે, ને ઈશ્વરને બદલે અંતરને આકર્ષી લેનારા પદાર્થો પર વારી જાય છે. તે આત્મોન્નતિની સાધનામાં સફળ થઈ શકતા નથી. પરમાર્થના પ્રકાશમય પંથનો તેમનો પ્રવાસ અધૂરો જ રહી જાય છે.

શોગેશ્વરજી

અધ્યાત્મ

આધ્યાત્મિક વિકાસની નવી જ શિતિજ ખોલવું ગુજરાતી માસિક છૂટક નકલ ૪-૦૦ વાર્ષિક લવાજમ દેશમાં રૂ. ૨૫-૦૦ વિદેશમાં રૂ. ૨૫૦-૦૦ (વિમાનથી)

- સંસ્થાપક પ. પુ. શોગેશ્વરજી સર્વમંગલ ચેરીટીબલ ટ્રસ્ટ (રજી. અમદાવાદ).
- તંત્રી-સંપાદક શ્રી નારાયણ હ. જાની.
- પ્રકાશન અને પ્રાપ્તિસ્થાન 'અધ્યાત્મ' પ્લોટ નં. ૧૬૮૮ બી. સરદારનગર, ભાવનગર-૧.
- તંત્રી, મુદ્રક અને પ્રકાશક નારાયણ હ. જાની. ફોન : ૫૬૫૮૧૧
- મુદ્રણસ્થાન રાધેશ્યામ પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ, ૫૩/૫૪ સી ૧, બોરડીગેટ, ભાવનગર-૧.

લેખકોને નિમંત્રણ

- અધ્યાત્મમાં લેખો, ભજનો કે ગીતો મોકલાવવા લેખકોને નિમંત્રણ છે. અધ્યાત્મની ભાવનાને અનુરૂપ જ લેખો સ્વીકારવામાં આવશે.
- લખાણ કાગળની એક બાજુ ને સારા મોટા અક્ષરે લખેલું હોવું જરૂરી છે. બીજાં સામપિકોમાં પ્રસિદ્ધ થયેલ લેખોની નકલો ન મોકલાવવા વિનંતી છે.

'અધ્યાત્મ' અંગે સૂચનો

- ગ્રાહકોને ગ્રાહક નંબર સરનામા સાથે લખવામાં આવે છે તે નોંધી લેવો.
- 'અધ્યાત્મ' જે આપને ગમ્યું હોય તો આપના પરિચિત વર્ગમાં તેના ગ્રાહકો વધે તેવું આપ કરતાં રહેશે.
- 'અધ્યાત્મ' દર માસની ૧૭ તારીખે પ્રસિદ્ધ થશે. કોઈ કારણે એકાદ અઠવાડિયા સુધી અંક ન મળે તો સ્થાનિક ટપાલ કચેરીમાં તપાસ કર્યા પછી અત્રે જણાવવું. સિધ્ધિકર્મમાં લહે તો જરૂર મોકલી આપશે.
- પત્રવ્યવહાર કરતી વખતે ગ્રાહક નંબર લખવાથી વધુ સરળતા રહેશે.
- 'અધ્યાત્મ' અંગે કોઈ સૂચનો કરવાના હોય તો નિઃસંકોચ કરવા અનુરોધ છે.
- દર મહિનાની તા. ૧૦ સુધીમાં જે ગ્રાહકોનાં નામ અત્રે મળી જાય, તેમને તા. ૧૭ મી એ અંક રવાના કરવામાં આવશે.

અનુક્રમણિકા

અભિનંદનીય સહાય	તંત્રી	૩
શ્રી યોગેશ્વર કથામૃત	મા સર્વેશ્વરી	૪
પૂ. માના પ્રાગટ્યદિનની ઉજવણી	ડો. બી. જે. જાગણી	૮
પૂ. માના વરદ હસ્તે અન્નદાન	ડો. બી. જે. જાગણી	૧૦
પૂ. ગુરુદેવ શ્રી યોગેશ્વરજીનો કૃપા પ્રસંગ	કલ્યાણ	૧૩
Lessons the Children taught at calagary shibir	Bhavna Bhakte	૧૮
કેલગરી શિબિરમાં બાળકો પાસેથી શું શીખ્યા!	ધીરુભાઈ આચાર્ય	૨૨
ભગવાન શ્રી રમણ મહાદેવ	ડો. તરલા દેસાઈ	૨૫
પૂ. માના સાન્નિધ્યમાં દીપોત્સવી પર્વની ઉજવણી	નારાયણ લ. જાની	૩૦
સમાધિ અવસ્થાનું અદ્ભુત દર્શન	તંત્રી	૩૭
૧૫ નવેમ્બર પૂ. માતાજીનો પ્રાગટ્યદિન	એક સાધક	૪૦
સવાલ પૂછે જીવ-જવાબ આપે શિવ	યોગેશ્વરજી	૪૩
મૌન સાધના શિબિર-૨૦૦૦	દક્ષાબેન	૪૭
મૌન સાધના શિબિર-૨૦૦૦	લતાબેન	૫૪
ઈશાવાસ્ય ઉપનિષદ	યોગેશ્વરજી	૫૬
ચિત્તશુદ્ધિ	વિનોબા	૫૮
હે ઋતંભરે!	પ્રો. નલિની બ્રહ્મભટ્ટ	૬૦
રામકથા	યોગેશ્વરજી	૬૧

ડીસેમ્બર : ૨૦૦૦

૩

* અભિનંદનીય સહાય *

અધ્યાત્મ માસિકના ડીસેમ્બર, ૨૦૦૦ ના અંકની પ્રસિદ્ધિનો બધો ખર્ચ, પ. પૂ. મા શ્રી સર્વેશ્વરીની પ્રેરણાથી, પનામાના સત્સંગ મંડળ તરફથી આપવામાં આવી રહ્યો છે. આ સત્કાર્યમાં પનામાના શ્રી વસંતભાઈ પી. ભક્ત અને શ્રી ગુલાબબેન ભક્તનો ફાળો ઉલ્લેખનીય છે, એમ જાણવા મળ્યું છે. સત્સંગ મંડળનાં જે કોઈ ભાઈબહેનોએ અધ્યાત્મને સહાય કરી છે, તે સહુ ખરે જ અભિનંદનને પાત્ર છે. મા-પ્રભુ તેઓનું સર્વ પ્રકારે મંગલ કરે એ જ પ્રાર્થના. અત્યારે તેમ જ અગાઉ પરદેશના સત્સંગપ્રેમી ભાઈબહેનો તરફથી સહાય મળેલી એટલે તો રોજ રોજ વધતા જતા ભાવો વચ્ચે પણ અધ્યાત્મ છેલ્લાં ૨૧ વર્ષોથી આટલા સામાન્ય લવાજમના દરે વાંચકોને આપી શક્યા છીએ. આથી સહાય કરનાર સહુના અમે આભારી છીએ.

— તંત્રી

અધ્યાત્મ

વરદ હસ્ત પ્રભુ તમારો, સદાય રહેજો જીવન સહારો

—મા સર્વેશ્વરી

વર્ષ : ૨૨

ડીસેમ્બર-૨૦૦૦

અંક : ૩

શ્રી યોગેશ્વર કથામૃત

[ઓક્ટોબર, ૨૦૦૦ ના અંકથી આગળ]

મા સર્વેશ્વરી

તા. ૧૬/૮/૮૧ રવિવાર, શ્રાવણ વદ એકમ, ૨૦૩૭

શ્રી કલ્યાણ પ્રાર્થના મંદિર, ૨૦બી, ઈંગલેન્ડ.

વિદેશની ધરતી ઉપર સત્સંગનો પ્રથમ કાર્યક્રમ ૨૦બીમાં પૂરો થયો. આજે શ્રી કલ્યાણ પ્રાર્થના મંડલ તરફથી સમુહભોજન હતું જેને તેઓ પ્રીતિભોજનથી ઓળખાવતા હતા તે પ્રસંગે સવારે નીચે એક કલાક ભજનનો કાર્યક્રમ હતો.

દરરોજનું પૂ. શ્રીનું લેખન, વ્યાયામ વિગેરે કાર્ય પૂર્ણ થયું. સાડાઅગીયારે એક પતિપત્નીને પૂ. શ્રી મંત્રદીક્ષા આપે છે. પૂ. શ્રી તેમને મંત્રની સમજ આપી, દેવીની ગુજરાતી ભાષામાં સ્તુતિ શીખવે છે.

જે દેવી સર્વભૂતોમાં માતારૂપે રમી રહી,
નમું તેને, નમું તેને, નમું તેને, નમું નમું.

જે દેવી સર્વભૂતોમાં શક્તિરૂપે રમી રહી,
નમું તેને, નમું તેને, નમું તેને, નમું નમું.

ગુરુ બ્રહ્મા, ગુરુ વિષ્ણુ, ગુરુ દેવો મહેશ્વર,
ગુરુ સાક્ષાત્ પરબ્રહ્મ તેવા શ્રી ગુરુને નમું.

મંત્રની સમજ આપી દીધા પછી તે ભાઈએ પોતાની થોડી મુશ્કેલીઓ જણાવતાં કહ્યું:—હું સાંજે જ સ્નાન કરું છું. તો દીવો ને મંત્રજપ સાંજે જ કરું તો ચાલી શકે? હું શનિવાર કરતો હતો તે કરું? હું શુદ્ધ શાકાહારી નથી, પણ ગાઈકાલે તમારું પ્રવચન સાંભળી મને વિચાર આવ્યો કે હવે માંસાહાર છોડું, પણ તે ધીરે ધીરે છોડું તો ચાલી શકે? પૂ. શ્રીએ તે ભાઈને માર્ગદર્શન આપતાં કહ્યું:—સવારે જ સ્નાન કરવાની ટેવ પાડો. ઈંગલેન્ડમાં તો ગરમ-પાણીનાં સાધનો ખૂબ સારાં છે. એટલે સવારે જ સ્નાન કરી મંત્ર-જપ કરીને જ ભોજન કરવું, એવો નિયમ રાખો. તમે સનિવાર કરો જ, પણ મંત્રજપ આ કરો. તમે જે માંસાહાર કરો છે તે છોડવાનો દૃઢ નિર્ણય કરો તો આજે જ છૂટી જશે. પણ એવો દૃઢ નિર્ણય ન હોય તો નવરાત્રી પહેલાં તો છોડી જ દો. નવરાત્રીથી તો માંસ ન જ ખાઓ. તમારા એ નિયમથી બાળકો ઉપર સારી અસર થશે. એટલે જરૂર માંસ છોડવાનો સંકલ્પ કરજો.

નીચે ભજનો ચાલુ હતાં, સંચાલકો પૂ. શ્રીને નીચે લઈ ગય છે. ત્યાં વિદાય અંગે થોડા શબ્દોમાં પૂ. શ્રીને અંજલિ આપવામાં આવી ત્યારે સંચાલકનું હૈયું લાગણીવશ બની ગયું. અંતે તેમણે ૨૦બીની જનતાવતી એક ક્વરમાં પત્ર સાથે ભેટ અર્પણ કરી. પૂ. શ્રીને તથા સર્વેશ્વરીને ફૂલહારથી વિદાય આપવામાં આવી.

ભેટ કવરનાં પત્રમાં નીચે મુજબનું લખાણ હતું.

શ્રી ગણેશાય નમઃ

શ્રી યોગેશ્વરાય નમઃ

પરમ પૂજ્ય મહાત્મા શ્રી યોગેશ્વરજી તથા પૂ. માતાજી સર્વેશ્વરી,

સપ્રેમ નમસ્કાર. શ્રી જગદ્ગુણની મા ભગવતીની કૃપાથી તેમ જ અમારા સહુના ઈષ્ટદેવતાની પ્રેરણાથી પવિત્ર શ્રાવણ-માસમાં આપ તેમ જ માતાજી નિજવતન રગ્નીમાં અચાનક પથારી અમને ભક્તિરસની જ્ઞાનગંગામાં ડૂબકુ મરાવી ભક્તિમય જીવન જીવવાની જે પ્રેરણા આપી છે. તે બદલ અમે અત્યંત ઋણી છીએ. અમે ભક્તિમાર્ગે આ જન્મે આગળ વધી જીવન સાર્થક કરીએ એવા આશીર્વાદ માંગીએ છીએ. આપને મા ભગવતી અધિક તંદુરસ્તી આપે. આપના સત્સંગથી ભક્તિમાર્ગે સૌ જાય એ જ પ્રાર્થના છે.

લિ. સત્સંગી ભાઈબેનોના જય અંબે.

પૂ. શ્રીએ વિદાય સંદેશમાં ફૂલનું જીવન અને માનવનું જીવન કેવી સમાનતા ધરાવે છે તેની સરસ સમજ આપી.

પછી સમૂહભોજન થઈ થયું. સૌએ લાડુનું ભોજન લીધું. પૂ. શ્રી તથા સર્વેશ્વરીએ પૂરી થાક ખીરનું ભોજન દરરોજની જેમ પોતાના હાથે જ ખીરસીને લીધું. ભોજનબાદ આરામ થોડું લેખન-કાર્ય કર્યું. સાંજે ફરીથી સમૂહ કીર્તનના કાર્યક્રમમાં હાજરી આપી ત્યારે પૂ. શ્રી પોતાના વાર્તાલાપમાં અત્રિ અનસૂયાનો રામાયણનો પ્રસંગ શ્રોતાઓને કવિતામાં ગવડાવ્યો.

સમય પૂરો થતાં ઉપર આવી આરામ કર્યો.

ભારતથી ઈંગ્લેન્ડ આવ્યા ત્યારે સહજ રીતે વિચારો થતા કે ભોજન અંગે પ્રશ્ન થશે પણ અહીં જાતે જ ભોજન બનાવવાનું

થઈ કર્યું. ઘણુંખરૂ પૂ. શ્રીને પ્રિય એવી ખીચડી જ બનાવતાં. કોઈવાર પૂરીથાક.

અહીં પણ પ્રેમાળ સેવાભાવી ભાઈઓ જોવા મળ્યા. રગ્નીમાં આવ્યા તેને બીજે જ દિવસે સવારે નાસ્તાના ડબ્બામાં, ટપાલનાં કવરો અને ફોન કરવા છૂટા પૈસા વિગેરે વસ્તુઓ શ્રી અંબાલાલ-ભાઈ આગ્રહ કરીને આપી ગયા. અમે કહ્યું. અમને નાસ્તાની ટેવ જ નથી. છતાં એમનો આગ્રહ અદ્ભુત હતો. શ્રી ખુશાલભાઈ મંડળના સંચાલકોમાંના એક છે તેઓ પણ બદામ, કાજુ, સુખડી વિગેરે લાવ્યા એ બંને ભાઈઓનો સંતોષપ્રત્યેનો આદરભાવ ને દરેક પ્રકારની સેવા કરવાની ભાવના ધન્યવાદને યાત્રા હતી. મુલાકાતી-ઓ પણ ફળફૂલ લાવે જ અને કહે કંઈક સેવા આપજો. છેવટે તમારા લખેલા કાગળો પર ટિકિટ લગાડવા પણ આપો એવું કહેતા જોવા મળ્યા. આવી સેવાભાવી જનતા છે.

વિદેશની યાત્રામાં આવા પ્રેમાળ, સત્સંગી ને સેવાભાવી ભાઈઓ તો વસતાં હશે એવી કલ્પના પણ ન હતી. વણમાંગ્યે સેવા કરવાની વૃત્તિ સૌના હૃદયમાં જોવા મળી. રગ્નીના સંચાલકો તો શ્રદ્ધાભક્તિ સેવાપ્રેમથી સંપન્ન છે જ, પણ અહીંનું આખું સત્સંગમંડળ સંતસેવામાં તત્પર રહેનારું છે. પ્રભુ એ સૌને સર્વ પ્રકારે સુખી કરે એ જ શુભેચ્છા સાથે આજની નોંધ પૂરી કરું છું.

વિદેશયાત્રા પ્રસન્નતાથી ચાલી રહી છે. પ્રસન્નતાના પ્રયાંત સમુદ્ર જોવા પૂ. શ્રી યોગેશ્વરજી સાથે હોય પછી શી ચિંતા? આનંદ જ આનંદ છે.

(કમથ)

પૂ. માના પ્રાગટ્યદિનની ઉજવણી

ડો. બી. જે. જાગણી

તા. ૧૧-૧૧-૨૦૦૦ ના રોજ બપોરના ૨-૩૦ કલાકથી તા. ૧૪-૧૧-૨૦૦૦ બપોરસુધી અમે 'સત્યપથ'—અમદાવાદ ખાતે એકાંતમાં હતાં. પ્રથમ દિવસે ૫૫૦ માળા, બીજા દિવસે ૮૫૦ માળા, ત્રીજા દિવસે ૧૦૫૦ માળા થઈ. જન્મદિને નવો નિયમ લેવો. એવું પણ વિચારેલું, દરરોજ ૨૦૦ પ્રણામ તો કરીએ છીએ. તે ઉપરાંત રાત્રે સૂતા પહેલાં ૨૫ પ્રણામ અને રોજ ૧૫ મિનિટ ધ્યાનનો નિયમ લીધો. નિયમો કૃમળા છોડ કરેને વાડ સમાન છે. નિયમોથી રક્ષા થાય છે એટલે નવા નિયમો ગઈકાલથી શરૂ થયા. પૂ. શ્રી સાધના કાળમાં પોતાના જન્મદિને મૌન રાખતા, આપણે પણ કંઈક કરીએ. કોને કોને ૧૩ નવેમ્બર મહત્ત્વનો દિવસ લાગે છે! તો કંઈક નાનકડો નિયમ લો. લઈને એના મહત્ત્વને જીવનભર વધાવીએ. કોઈ પણ નાનકડો નિયમ આપણને કલ્યાણના પંથે લઈ જનારો થશે.

આ હતો પૂ. માનો સંદેશ. તા. ૧૪-૧૧-૨૦૦૦ ના રોજ સ્વર્ગારોહણ તીર્થના યોગશૈવલ્યમ્ લોલમાં પૂ. માના સ્વાગત પછી પૂ. માએ નિયમ, વ્રત અંગે આ દિવ્ય સંદેશ આપ્યો.

સ્વાગતમાં સૌ સાધકોએ નૃત્ય-ગાન સાથે સંકીર્તન કર્યું. પૂ. મા પર શ્રી કલ્યાણ તથા શ્રી જાગણી યથોચિત્ત બોલ્યા. શ્રી દમ-યંત્રીબેને સુરીલા કંઠે વિવિધ સ્તુતિઓ ગાઈને વાતાવરણને દિવ્ય બનાવી દીધું. નાની બાળાઓએ સ્વાગતમૂના ગીતથી પૂ. માને પ્રસન્ન કરી દીધાં.

ડીસેમ્બર : ૨૦૦૦

૯

સંસારના ચક્રમાં પૂ. માનો પ્રેમ નશો આંખમાં રાખીને જીવવા-માં, પ્રવાહ પતીત કર્યોને પૂ. માની પૂજના પુષ્પ બનાવવામાં પૂ. મા અહેતુકી કૃપા કરીને ચેનકેન પ્રકારે જીવોને ઉપયોગી થાય છે. સમર્પણ, ભક્તિ, કરુણા, પ્રેમ, પવિત્રતા, સાદાઈ, નિઃસ્મૃત્તિતા અને એવા એવા કેટલાય સદ્ગુણસાગરમાં પૂ. માની ઉપસ્થિતિમાં સાધકો પણ પોતાનો મૂળ સ્વભાવ છોડીને જેમ સ્ફટિક પાસે પડેલા રંગનો પ્રભાવ સ્ફટિક પર પડતાં રંગીન બને છે તેમ પૂ. માના પ્રેમરંગે સૌ રંગાઈને સ્વર્ગારોહણ તીર્થમાં પોતાની જાતનું વિસ્મરણ કરી બેસે છે.

શ્રી રામકૃષ્ણદેવ કલેતા કે ભગવાન અને ભક્ત એક જ, ભગવાન અને ભગવાનનું નામ એક જ, જીવોની શિવભાવે સેવા પણ એક જ. આ ત્રણેય ઘટના એક સાથે સ્વર્ગારોહણ પર બનતી હોય તેમ જણાયું.

—

શ્રી યોગેશ્વર કૃપા

સંદીપ વેલ્ડીંગ વર્ક્સ

ગ્રીલ, દરવાજા, તેમ જ મેઈન ગેટના સ્પેશ્યાલીસ્ટ

તેમ જ

દરેક જાતનું રીપેરીંગ કામ કરનાર.

મોદી બંગલા, ઉમરા જકાલ નાકા પાસે, સુરત-૩૮૫૦૦૭

ફોન : ૨૨૮૨૩૧

પૂ. માના વરદ હસ્તે અન્નદાન

ડો. બી. જી. જગણી

“આ અનાજ સ્વીકારનારા પ્રભુના જ રૂપ છે. લેનારા ના હોત તો કોને અનાજ આપત, લેનારનો આભાર, તેઓને વંદન કરી, અનાજ સ્વીકારવા વિનંતી કરીએ.” આ હતો પૂ. માનો દિવ્ય ભાવ સભર સંદેશ. આ સંદેશના પ્રારંભથી પૂ. માએ પાંચ વ્યક્તિને પોતાના વરદ હસ્તે ૨૫ કિ. ગ્રા. ઘઉં અને ચાર કિ. ગ્રા. મગની દાળ (પ્રત્યેકને) આપીને અન્નદાનની શરૂઆત કરી.

ત્યારબાદ સર્વમંગલ ચેરિટેબલ ટ્રસ્ટના ટ્રસ્ટી શ્રી વિજયભાઈ કનેરિયા, શ્રી રેવાશંકરભાઈ, શ્રી રાજુભાઈ જાનીએ પૂ. માની આજ્ઞાથી પોતાના હસ્તે અન્નદાન કર્યું. વિદેશથી પધારેલા પૂ. માના ભક્તોને પણ અન્નદાનનો લાભ મળ્યો. જેમાં નિરુબેન, જગુભાઈ મિસ્ત્રી, શાંતાબેન, કાંતાબેન, રૂક્મણીબેન, ઈંદિરાબેન અને અમીતભાઈનો સમાવેશ થયો. સ્વર્ગારોહણ તીર્થના વ્યવસ્થાપક શ્રી ઘનશ્યામભાઈ, શ્રી મોહનભાઈ, શ્રી શાંતિભાઈ, રંજનબેન, લાભુબેન, વિનુભાઈ અમીન, શ્રી મંજુબેન અને સેવાપ્રેમી ભાઈ શ્રી તુલસીભાઈના હસ્તે પણ અન્નદાન થયું. ત્યારબાદ ઉપસ્થિત સૌ સાધક ભાઈ બહેનોના હસ્તે પણ અન્નદાન થયું.

કુલ ૨૦૦ ભાઈ-બહેનોને અન્નદાન મળ્યું. શ્રી રેવાશંકરભાઈ તથા તુલસીભાઈએ અંબાજી, રીંછડી, જાતવાસ, ચીખલા, કુંભારીયા, કોટેશ્વર ગામમાં જઈને સુપાત્રોની શોધ ૧૫ દિવસ અગાઉ કરી. વિધવા, અપંગ, અંધજન અને નિરાધાર વ્યક્તિને

ડીસેમ્બર : ૨૦૦૦

૧૧

પસંદ કરી અન્નદાનના કુપન આપીને સ્વર્ગારોહણ તીર્થપર તા. ૧૫-૧૧-૨૦૦૦ નાં રોજ લાવવામાં આવ્યા. બપોરના ૧૧ થી ૧ કલાક દરમિયાન માતાજી જ્યોતિર્ભયીના જન્મદિન ઉજવણીને નિમિત્ત બનાવી આ અન્નદાન કરવામાં આવ્યું. કુલ ૬ ટન ઘઉં અને ૮૦૦ કિ. ગ્રા. મગની દાળ આપવામાં આવ્યાં.

પૂ. માએ પ્રત્યેકને બુંદી અને ગાંઠિયાનો પ્રસાદ ધૂન-કીર્તનની સરવાણી સાથે પોતાના વરદહસ્તે આપ્યો. કેટલાંક લાભાર્થીઓ તો ધૂનમાં સહભાગી થયાં, માથે અનાજ અને ખુદ્દા હાથે તાલી-ઓનો તાલ ધૂન સાથે આપતાં આપતાં વિદાય થતાં હતાં. પ્રત્યેક લાભાર્થીને કુટિયા ફરતે પ્રદક્ષિણા ફરવાનો લાભ પણ મળ્યો. અન્નદાનની સરવાણી સાથે વિરડામાંથી જેમ પાણી લેવામાં આવે અને તરત જ પાણી ભરાઈ જાય તેમ લક્ષ્મીદાનની સરવાણી પણ ઉપસ્થિત પ્રેમી-સાધક ભાઈ-બહેનોમાં થઈ. શ્રી વામનભાઈ, શ્રી નવીનભાઈ, શ્રી હરિશભાઈ, શ્રી ભટ્ટસાહેબ, શ્રી માયાબેન, શ્રી બળવંતભાઈ, શ્રી કલ્યાણ, શ્રી ભાર્ગવભાઈ, શ્રી અશોકભાઈ, શ્રી રમેશભાઈ શાહ, શ્રી માલતીબેન (વડોદરા), શ્રી સૂર્યકાંતભાઈ, શ્રી મેનાબેન, શ્રી કાંતાબેન, શ્રી હરિભાઈ, શ્રી વિનુભાઈ, શ્રી શાંતાબેન, શ્રી અંજનાબેન વગેરેએ પોતાના સ્વજનની સ્મૃતિમાં દાન કરીને જોવી છલકાવી દીધી.

અહમ્મશૂન્ય થવાની આ ઉત્તમરીત પૂ. માએ પ્રત્યક્ષ રીતે ઉદાહરણ પૂરું પાડીને સૌ સાધકોને શીખવી. કરુણામયી કૃપાળુ માએ આદરેલા આ દિવ્ય યજ્ઞો જ જીવોને શાંતિ, પ્રસન્નતા, આનંદ અને શીતળતા આપનારા સાબિત થશે. પૂ. શ્રીએ લખ્યું છે કે તીર્થસ્થાનો જ્યારે લોકકલ્યાણની પ્રવૃત્તિથી ધમધમતાં થશે ત્યારે

ખરેખર સમાજમાં શાંતિ સ્થપાશે અને સુખની વહેંચણી થશે. સ્વર્ગારોહણ ખાતે આ બીજી વખત અન્નદાનનો કાર્યક્રમ યોજાયો. શ્રી રાઘુભાઈ જાની, શ્રી રેવાશંકરભાઈ તથા શ્રી તુલસીભાઈ જોશીએ પૂ. માની આજ્ઞાનુસાર સમગ્ર કાર્યક્રમનું સફળ સંચાલન કર્યું.

આત્મતત્ત્વની માહિતી એક વસ્તુ છે અને એ તત્ત્વનો સાક્ષાત્કાર બીજી વસ્તુ. આત્મા અંગે વાતો કરનારા હજારો મળશે, કિન્તુ તત્ત્વની પ્રત્યક્ષ અનુભૂતિવાળા તો કોક વિરલ જ મળવાના એવા તત્ત્વવિદનું દર્શન પણ પ્રભુકૃપા સિવાય પ્રાપ્ત થનું નથી.

યોગેશ્વરજી

ધ : ૪૬૩૪૩૧

ઓ : ૩૬૨૪૩૭

: ૪૮૦૪૨૮

: ૩૬૦૩૭૬

ખેતીની સિચાઈ માટે વિશ્વસનીય એન્જીન

“સત્યવાન” તથા “ચંદન”

૬, ૮ તથા ૧૦ હે. પા.

— બનાવનાર —

કનેરીયા એન્જીનીયરીંગ વર્ક્સ

૧/W, ભક્તિનગર ઈન્ડસ્ટ્રીઅલ એસ્ટેટ, રાજકોટ-૩૬૦૦૦૨

પૂ. ગુરુદેવ શ્રી યોગેશ્વરજીનો

કૃપા પ્રસંગ

કલ્યાણ

શ્રી ગુરુહરિમાં અનન્ય શ્રદ્ધભક્તિ ધરાવનાર શ્રી કુમુદચંદ્રભાઈ ત્રિવેદી શ્રી યોગેશ્વરપ્રભુના અનન્ય ભક્ત સેવક છે. પોતાનું ધન પૂ. શ્રી મા અને શ્રી યોગેશ્વરપ્રભુ પ્રેરિત સન્કાર્યોમાં વાપરીને જીવનની ધન્યતા અનુભવી રહ્યા છે.

શ્રી કુમુદચંદ્રભાઈએ પૂ. શ્રી મા અને ગુરુહરિના શ્રીચરણે પોતાનું જીવન સમર્પિત કર્યું છે. તેમની શરણાગત ભક્તની વિનમ્રતા અનુકરણીય છે. તેમની શરણાગત ભક્તિનો શ્રી ગુરુદેવપ્રભુએ સ્વીકાર કર્યો છે.

શ્રી કુમુદચંદ્રભાઈએ શરણાગતભાવે શ્રી ગુરુદેવપ્રભુને અનેક પ્રાર્થનાઓ કરી છે અને તેમના સાચા દિલની પ્રાર્થનાઓ સાંભળી શ્રીપ્રભુએ તેમની અદ્ભુત રક્ષા કરી છે! શ્રીપ્રભુએ કરેલી તેમની જીવનરક્ષાની વાત આપણા સૌમાં શ્રદ્ધભક્તિનું સિચન કરે છે!

શ્રી ગુરુદેવપ્રભુનો કૃપાપ્રસંગ વર્ણવતાં શ્રી કુમુદચંદ્રભાઈ કહે છે કે, “૧૯૮૩ માં અમારો વિચાર થોડા વખત માટે યુરોપ તથા અમેરિકા તરફ જવાનો હતો. મનમાં સાથે સાથે એવી પણ ભાવના હતી કે આ સમય દરમ્યાન ગુરુદેવપ્રભુ અને પૂ. શ્રી મા પરદેશમાં આવશે તો તેમની સેવા અને સાન્નિધ્યનો લાભ પણ મળશે.”

અમારી એવી ભાવના હતી કે શ્રી ગુરુદેવપ્રભુ આશીર્વાદ આપે પછી જ પરદેશ જવું. આ વિષે મેં તેમને વાત કરી જોઈ

પરંતુ તેમના તરફથી કોઈ પ્રોત્સાહનનક પ્રત્યુત્તર મળ્યો નહીં! ત્રણેક મહિના પછીથી જ્યારે શ્રી ગુરુદેવપ્રભુ તા. ૪-૭-૮૩ ના રોજ ભાવનગર જતાં પહેલાં અમારે ઘેર એક દિવસ પધાર્યા, ત્યારે અમારી વિનંતિના જવાબમાં જણાવ્યું, કે “પરદેશ જવું હોય તો જાઓ, પણ તમારા માટે આ પરદેશપ્રવાસ સુખદાયી નહીં રહે! હા, તમારા જવાથી તમારા મિત્રો મિત્રનાં કામો થશે, પરંતુ વ્યક્તિગત રીતે તમારા માટે આ પ્રવાસ સુખકારક કે શાંતિદાયક નહીં રહે! વળી અકસ્માતનો પણ ડર છે પણ અમે તમારું રક્ષણ કરીશું.”

પૂ. શ્રીની સ્પષ્ટ વાત સાંભળી પરદેશ જરાની બહુ ઉત્સુકતા ન રહી, પરંતુ બધી જ વ્યવસ્થા થઈ ગઈ હોવાથી છેવટે તા. ૧૯-૯-૮૩ ના રોજ ઈંગ્લેન્ડ જવા ભારત છોડયું.

પૂ. શ્રીની આગાહી પ્રમાણે પરદેશમાં મને અંગત રીતે શારીરિક સ્વસ્થતા ન રહી. વળી કોઈ પણ કારણવગર માનસિક અસ્વસ્થતા, અશાંતિ પણ ખૂબ રહેતી હતી. પૂ. શ્રીના ભવિષ્ય કથન પ્રમાણે અમે જેમને ઘેર રહ્યા હતા તે મારા મિત્રનાં કેટલાંક કાર્યો જે ઘણા પ્રયત્નો કરવા છતાંય ઉકેલાતાં ન હતાં. તે અમારી હાજરીમાં એક પછી એક ઉકલી ગયાં! સર્વ રીતે મારા મિત્રને ફાયદો થયો!

તા. ૨૪-૧૨-૮૩ ના રોજ નાતાલની પૂર્વ સંધ્યાએ અમારા એક મિત્રને ત્યાં લંડનમાં ભોજન લેવા ગયેલાં. તેમને ત્યાંથી મોડી રાત્રે અમે અમારા રહેઠાણે જવા નીકળ્યા! ઈંગ્લેન્ડમાં આ દિવસોમાં લોકો ખૂબ દારૂ પીતા હોય છે તેથી વાહનો બેફીકરાઈથી ચલાવતા હોવાથી અકસ્માતોમાં મરનારની સંખ્યા ઘણી વધી જાય છે.

અમારી કાર તો યોગ્ય ગતિમાં જઈ રહી હતી, ત્યાં સામેથી પૂરઝડપે એક ગાડીને અમારા તરફ આવતી જોઈ! તેનો ચાલક પણ પીધેલ દશામાં લાગ્યો. અમારી કાર સાથે જરૂર અથડાશે જ એની ખાત્રી થતાં અમારાથી ઘડીભર ભયના માર્યા આંખ મીચાઈ ગઈ અને ગુરુદેવપ્રભુનું સ્મરણ કરી પ્રાર્થના કરી કે ‘પ્રભુ! બચાવો!’ અમારી પ્રાર્થના પ્રભુએ સાંભળી હોય તેમ એક જ સેકન્ડમાં અમારા આશ્ચર્ય વચ્ચે અમારી ગાડીને થોડો ઘસરકો કરીને તે ગાડી ઝડપથી આગળ નીકળી ગઈ! મોત નજરની સામે જ હતું, પરંતુ પૂ. શ્રીએ આપેલા અભય વચન, ‘અમે તમારી રક્ષા કરીશું’ તે સત્ય ઠર્યું!

બીજી આફતકારક ઘટના તા. ૧૧-૧-૮૪ ના રોજ બની. અમે ઈસ્ટ લંડનમાં અમારા એક મિત્રના ખૂબ જ આગ્રહથી તેમના ફ્લેટમાં રહેવા ગયા. ફ્લેટની નીચે મિત્રનો મોટો સ્ટોર હતો. ફ્લેટમાં ત્રણ બેડરૂમ હતા. એક બેડરૂમમાં અમે સૂતાં હતાં. રાત્રે બારવાગ્યાનો સમય હશે. અમે ભરડિંધમાં હતાં ત્યાં અચાનક બારણાપર ટકોરા પડ્યા. અમને નવાઈ લાગી કારણ કે નીચેથી ઉપર આવવાનો દરવાજો તો અમે રાત્રે બરાબર બંધ કરેલો હતો અને ઉપર આવવા માટે બીજું કોઈ સ્થાન ન હતું તો આન્યારે કોણ ટકોરા મારતું હશે? આવી અપ્કવ સ્થિતિમાં અમે બારણું ખોલ્યું તો અમારા આશ્ચર્ય વચ્ચે બે અંગ્રેજ પોલીસ અધિકારી-ઓને સામે ઊભેલા જોયા! તેમણે નમ્રતાપૂર્વક કહ્યું, “માફ કરજો, પરંતુ તમારો મેઈન દરવાજો તૂટેલો જોયો એટલે અમે ફરજ ઉપરથી ઘેર જતા હતા, છતાં કોઈ અઘટિત ઘટના બની હોય તો મદદરૂપ થવા આવ્યા છીએ. જો કે આ વિસ્તાર અમારી ડયુટીમાં આવતો નથી. અમે તો માનવતા ખાતર મદદ માટે આવ્યા છીએ.”

આ માનવતાવાદી પોલીસ અધિકારીઓએ અમારી પાસેથી અમારા મિત્રના ફોન નંબર લઈને મિત્રને ઘેર ફોન કરી ફૂલેટનો દરવાજો તૂટ્યાની અને અહીં આવવા જાણ કરી દીધી! સાથે સાથે વાયરલેસથી નજીકની પોલીસ ચોકી સાથે સંપર્ક સાધી દરવાજો તૂટ્યાની ખબર આપી અને રાત્રે ચોકી કરવાની સૂચના આપી!

મેં આ માનવતાવાદી પોલીસ અધિકારીઓનો ખૂબ આભાર માન્યો. આ વિસ્તારમાં તેમની ડયુટી ન હોવા છતાં અમને મદદરૂપ થવાની એકમાત્ર ભાવનાથી તેઓ મધ્યરાત્રિએ સામેથી આવ્યા. અમને તો તેઓ દેવદૂતસમા લાગ્યા!

મારા મિત્રનું મકાન અમારી જગ્યાએથી એક કલાકના અંતરે હતું તેથી હવે અમારે તેની રાહ જોવાની હતી! ઈંગલેન્ડના શિયાળાની પુષ્કળ ઠંડી હતી તેથી મારા પત્નીને કોફી બનાવવાનું કહી પેલા પોલીસ અધિકારીઓને કોફી પીવા બોલાવવા નીચે ગયો. પરંતુ નીચે તો કોઈ જ જણાયું નહીં. આ પોલીસ અધિકારીઓ અમારાથી છૂટા પડ્યા ને હજુ એક મિનિટ પણ નહોતી થઈ તો આટલીવારમાં તેઓ ક્યાં જાય? મેં રસ્તાપર આવીને જોયું તો પણ પાસે તો ઠીક, પણ દૂરસુધી પણ કોઈ રસ્તાપર પણ દેખાયું નહીં! મારા આશ્ચર્યનો કોઈ પાર ના રહ્યો!

અમે કોફી પીતાં પીતાં પૂ. શ્રીનાં કૃપાવચનો યાદ કરતાં રહ્યાં! 'પરદેશમાં અમે તમારી રક્ષા કરીશું.' તે પૂ. શ્રીનું અભય વચન સત્ય ઠર્યું!

આ પોલીસ અધિકારીઓના સ્વરૂપમાં બીજું કોઈ નહિ પરંતુ ગુરુહરિ સ્વયં પોલીસોનું રૂપ ધારણ કરીને અમારી રક્ષા કરવા આવ્યા હતા, તેમાં હવે કોઈ શંકા ના રહી! કારણ કે જે બીજું

કોઈ હોય તો અડધી મિનિટમાં અમારી નજર સામેથી કેવી રીતે અદૃશ્ય થઈ શકે? હું તેમના પાછળ જ કોફી પીવા બોલાવવા ગયો. તેઓ ફૂલેટનો દાદરો પણ ન ઉતરી શકે તેટલા ઓછા સમયમાં જ તેમની પાછળ ગયો હતો છતાં દેખાયા નહીં! વળી તેઓ વાહન લઈને પણ નહોતા આવ્યા.

મેઈન દરવાજો તૂટ્યો હતો તેનો અર્થ સ્પષ્ટ હતો કે ચોર તો જરૂર આવ્યા હતા, પરંતુ અમને બચાવવા પૂ. શ્રીએ પોલીસોનું સ્વરૂપ ધારણ કર્યું અને તેમને પોલીસોના સ્વાંગમાં દૂરથી આવતા જોઈને ચોર લોકો નાસી ગયા હશે તેમાં પણ કોઈ શંકાને સ્થાન ન રહ્યું! વળી અમારા રક્ષણ માટે નજીકના પોલીસચોકીએ ખબર આપી અને ચોકી કરવા જણાવ્યું.

શ્રી ગુરુદેવપ્રભુએ કરેલી આગાહી અક્ષરસઃ સત્ય કરી! એટલું જ નહીં પરંતુ તેમણે અમને અમારી રક્ષાનું આપેલું અભય વચન પણ પાળી બતાવ્યું!

પરમ સમર્થ શ્રી ગુરુહરિનો આશ્રય હંમેશા આપણું રક્ષણ કરે છે! જે તેઓનું શરણ લઈ લેવાય તો આ એક જ જન્મ નહિ, પરંતુ જન્માન્તરોસુધી આપણા તનમનની રક્ષા કરીને સલામત રીતે પ્રભુના પરમ પ્રદેશમાં પહોંચાડી દે છે!

સમર્થ શ્રી ગુરુદેવપ્રભુ મળ્યા છે તો તેમનો આશ્રય લઈને નિશ્ચિત બની જઈએ.

શરણાગત પાલક છો ત્યારે, ચિંતા શાને હોય?

Lessons the Children taught at calagary shibir

Bhavna Bhakte

This was not my first Shibir per say. However. this Shibir was my first one in Calagary that was more affixed on personal sadhana. Not only ours but also P. Maa's. She participated hand in hand with our sadhana meaning that when it was time to do pranam, sit for bhajans, sit for lectures. exercise. read etc. She was always present. Whether it meant sitting on her aasana while bhajan or lecture time or whether it meant exercise or mantra time. She partook in every one of the activities of the program!

If I take one valuable token home with me from this shibbir it must be that from the children of this shibbir. In essence, P. Maa herself. for is she not as a child in so many respects! Let me explain. First and foremost what these children have taught me is how to sing bhajans with passion. with self-engross-

ment and with joy. How singing bhajans in this way creates an insurmountable amount of positive and spiritually uplifting energy. When being around this kind of singing it brings to life for me the passion, craze and joy that P. Maa sang bhajans with in her earlier spiritual development. She describes this passion in the first section of her autobiography and to experience that in living dynamic form was here with the 10 or 12 children from parts of the U. S. A. and Canada. What to me was before only a described state of mind became an actual state of mind and body here at this shibir.

The second token I have to take home with me is the children's innocence. They are exactly what they feel when in the presence of Maa. especially. the younger ones. They have no rigid concepts of acceptable or unacceptable behavior in the presence of Maa. Their basic attitude is just being themselves, not anything else. no pretensions. Unfortunately, somewhere along the lines we as adults lose this spontaneous way of existing and instead we get drawn into the rigid mindset of this is

'appropriate or inappropriate' in the presence of maa. And we get so caught up in what we want from Maa and our expectations that we lose sight of that pleasant, innocent and sincere attitude of the child, "Maa, here I am....".

Let me finish off this whole child-like attitude possessed by the children, the younger children by sharing two specific examples of their sincerity and their ability to just "be". Maa was sitting on her chair outdoors doing her mala and two young girls were playing ball. Seeing Maa, they asked her if she would play ball with them. She immediately put her mala aside and spent almost 20 to 25 minutes playing catch with them. The second example was during the morning sitting. This particular morning sitting was longer than normal because the children upon Maa's request each sang one bhajan in addition to our other daily routines. I think all in all we had been sitting for at least 3 hours, if not more. Finally, after everything is finished Maa writes to the children and asks, "Would you like to eat or watch the film 'Apparitions

of Fatima". At first, i said, "Maa, the food is not important, if we could just stand up and stretch our legs." Maa turned her attention to the younger children and by her questioning gesture asks, "Would you like to eat or watch the film. The children very sincerely blurted out, "Eat." Maa laughed joyfully and through her laugh almost commended the level of their sincerity.

સનાતન સુખશાન્તિની અને અમર આનંદની ઉપ-
લબ્ધિ સક્ષ્ય છે, એટલું જ નહિ, આપણે પોતે એ
પરમસુખ, પરમાનંદની મૂર્તિ છીએ એ વાતનું આપણને
વિસ્મરણ થયું છે. તે યાદ દેવડાવવાનું કામ સાચો ધર્મ
કરે છે.

યોગેશ્વરજી

દીપક સી. મહેતા

કૃષ્ણા ફિલ્મ્સ એન્ડ સ્ટુડીઓ.

૧, શ્યામ એપાર્ટમેન્ટ, કાકડીઆ કોમ્પ્લેક્સ પાસે,
ઘોડદોડ રોડ, સુરત-૩૮૫૦૦૧.

કેલગરી શિબિરમાં

બાળકો પાસેથી શું શીખ્યાં !

મૂળ લેખક : ભાવના ભક્ત

અનુવાદ : ધીરુભઈ આચાર્ય

આમ કહું તો આ મારી પહેલી શિબિર ન હતી. તોપણ કેલગરીમાં આ મારી પહેલી શિબિર હતી જે અંગત સાધનાપર વધારે નિશ્ચિત થઈ હતી.—માત્ર અમારી જ નહિ પૂજ્ય માની પણ. તેમણે અમારી સાધનામાં સાથોસાથ ભાગ લીધો હતો અર્થાત્ જ્યારે વાંચન, વ્યાયામ, પ્રવચન, ભજન કે પ્રાર્થના વગેરે સમયે તેઓ હમેશાં ઉપસ્થિત રહેતાં. પછી તે પ્રાર્થનાનો સમય હોય, પ્રવચન હોય કે મંત્ર કે ભજનનો સમય હોય તેઓ આસનસ્થ હોય જ. તેઓ કાર્યક્રમની દરેકે દરેક પ્રવૃત્તિમાં સહભાગી બની રહેતાં.

જે હું આ શિબિરમાંથી કોઈ એક મૂલ્યવાન વસ્તુ ઘેર લઈ ગઈ હોઉં તો તે આ શિબિરનાં બાળકો તરફથી હતી. યથાર્થ તો પૂ. મા પોતે જ, કારણ કે અનેક બાબતોમાં તેઓ બાળક જેવાં નથી શું? સ્પષ્ટતા કરું કે પ્રથમ અને આગવી બાબત જે આ બાળકોએ શીખવી તે આત્મ-નિમગ્નતાથી, આનંદથી બાવપૂર્વક કઈ રીતે ભજનો ગાવાં, તે હતી. આમ ભજનો ગાવાથી અમાપ ઉર્ધ્વગામી આધ્યાત્મિક ઉર્જા પેદા થાય છે. જ્યારે આ પ્રકારના ભજન-ગીતની પાસે હોઈ ત્યારે તે મારામાં એક ઊર્મિ, ધૂન અને આનંદ જન્માવે છે જે પૂ. માએ પોતાના અગાઉના આધ્યાત્મિક વિકાસ દૃસ્યમાન ગાયાં હતાં. તેઓ પોતાની આત્મકથાના પ્રથમ વિભાગ-

માં આ ભાવોમિનું વર્ણન કરે છે અને તેની જીરંત ચેતનશીલ અનુભૂતિ અમેરિકા અને કેનેડાથી આવેલાં ૧૦ કે ૧૨ બાળકો-દ્વારા અહીં થતી હતી. જે અગાઉ મારી સીમિત મન-સ્થિતિ રહી તે આ શિબિરમાં શરીર અને મનની વાસ્તવિક ઐક્યની સ્થિતિ બની ગઈ.

જે બીજી વસ્તુ મારી સાથે લઈ જાઉં છું તે છે નાના ભૂલકાં-ઓની નિર્દોષતા. પૂ. માના સાન્નિધ્યમાં તેઓ જે લાગણીઓ અનુભવે છે તે ખરેખર આ બાળકો છે. ખાસ કરીને નાના ભૂલકાંઓ. માની સાન્નિધ્યમાં તેઓમાં કોઈ જાતના સ્વીકૃત અસ્વીકૃત વર્તનના નક્કર ખ્યાલો હોતા નથી. તેઓનું મૂળ વલણ તો સહજ બાળકોનું પોતાનું બાળ-સહજ નિર્દોષતા જ છે, બીજું કશું જ નહીં. કોઈ આડંબર નહીં. કમનસીબે આપણે મોટેરાંઓ જીવનની આ અદમ્ય ચેતના ભૂલી જઈએ છીએ અને પૂ. માની હાજરીમાં ઉચિત અને અનુચિત ખોટા ખ્યાલોમાં ઘોરવાઈ જઈએ છીએ. અને આપણે મા પાસેથી જે મેળવવા ઇચ્છીએ છીએ. તેમાં ખોવાઈ જઈએ છીએ. એક બાળકની નિર્દોષ આનંદપૂર્ણ સહજ લાગણી “મા, હું અહીં છું.” તે ભૂલી જઈએ છીએ.

બાળકોની બસ “બાળક હોવા”ની લાગણી અને તેઓની નિર્દોષતાના બે વિશિષ્ટ ઉદાહરણો ટાંકીને તેઓની બાળ-સહજ લાગણી વિષે હું આ બાબત પૂર્ણ કરીશ. મા પોતે મંત્ર-જપ કરતાં બહારના ભાગે ખુરશી ઉપર બેઠાં હતાં અને બે નાની બાળાઓ દડાથી રમતી હતી. માને જોઈને તેઓ તેમની સાથે રમે તેમ કહ્યું. પૂ. માએ તાત્કાલિક માળા બાજુમાં મૂકીને લગભગ ૨૦-૨૫ મિનિટ સુધી તેઓની સાથે દડા જીલવાની રમત રમ્યાં. બીજું ઉદાહરણ સવારની બેઠક વેળાનું છે. આ ખાસ બેઠક સામાન્ય

હંમેશની બેઠક કરતાં વધુ લંબાઈ હતી કારણ કે પૂ. માના કહેવાથી બાળકોએ દરેકે ભજનો ગાયાં. આ અમારા રોજંદા કાર્યક્રમ ઉપરાંતનું હતું. મને લાગે છે. બધું કરીને અમે વધુ નહીં તો ઓછામાં ઓછા ત્રણ કલાક સુધી બેસી રહ્યાં હતાં. કાર્યક્રમ પૂરો થયા પછી મા બાળકોને પૂછે છે, “તમારે ફીલ્મ જોવી છે કે ખાવું છે?” ફીલ્મ “જ્ઞાતિમાની અપેક્ષાઓ વિષે હતી. પહેલાં તો મેં કહ્યું, “મા, જન્મવાનું મહત્ત્વનું નથી, અમે જરા ઊભાં થઈ, અમારા પગ છૂટા કરી લઈએ.” માએ અમારું ધ્યાન બાળકો પ્રત્યે દોર્યું અને પ્રશ્ન-મુદ્રામાં પૂછ્યું, “તમારે ફીલ્મ જોવી છે કે જન્મવું છે?” બાળકો ખૂબ જ સહજતાથી બોલી ઊઠ્યાં. “જન્મવું છે.” મા આનંદપૂર્વક હસી પડ્યાં અને તેમના એ હાસ્યદ્વારા તેમની સહજતાની કક્ષાની સરાહના થઈ ગઈ.

જ્ઞાન અને પ્રેમનો તફાવત

દેવોને શું શું મળ્યું હશે? તેમને જ્ઞાન અને પ્રેમ બંને મળ્યા હશે કે એક જ મળ્યું હશે? વિચાર કરતા એમ લાગે છે કે દેવો પાસે જ્ઞાનનો ખજાનો છે, પરંતુ તેમનામાં પ્રેમની દિવ્યતા ન હોવાથી તેઓ ભગવાન કૃષ્ણની સ્તુતિ કરી ચાલ્યા ગયા. જ્ઞાનમાં બધું છૂટી જાય. પ્રેમમાં બધું પકડાઈ જાય. જો દેવોમાં પ્રેમનો પ્રકાશ હોત તો તેઓ ભગવાનની સ્તુતિ કરી ચાલ્યા ગયા ના હોત, તેમને સમર્પિત થઈ ગયા હોત. દેવોએ કેવળ સ્તુતિ જ કરી છે, પરંતુ કૃષ્ણ સ્વરૂપનો અનુભવ તો કર્યો પૃથ્વીના મનુષ્યોએ.

ભગવાન શ્રી રમણ મહર્ષિ

ડો. તરલા દેસાઈ

જીવન સરળ કેમ બનાવવું, કરકસર કેમ કરવી. ઉડાવપણું કેવી રીતે ટાળવું વિગેરે વિશે આશ્રમના અંતેવાસીઓને વાણીનો ઉપદેશ આપવાને બદલે મહર્ષિ આચરણદ્વારા તાલીમ આપતા.

ટપાલમાં આવેલાં કવરો અને વીંટાળવાના કાગળો મહર્ષિ લખવા અથવા અન્ય ઉપયોગ માટે સાચવી રાખતા. નાળિયેરના કોચલામાંથી તેઓ કપ અને ચમચા બનાવી, તેને પોલિસ કરીને નોકરોને તે કાળજીપૂર્વક વાપરવાનું કહેતા. સંતરાની છાલ અથાણું બનાવવા માટે અને ગુલાબની કરમાયેલી પાંખડીઓ પાયસમૂમાં સુગંધ ભેળવવા માટે સાચવી રખાતી. તેઓ જાતે હસ્તપ્રતો અને પ્રુફ સુધારતા કવિતાઓની ક્ષતિરહિત સુઘડ અક્ષરોમાં નકલ ઉતારતા અને કુશળતાપૂર્વક પુસ્તકોનું બાઈન્ડિંગ કરતા. મહર્ષિને મન કર્મ, ક્રિયાકાંડ નહિ, પણ આપણે રોજ રોજ કરવાં પડતાં સામાન્ય કાર્યો પણ સાધનારૂપ હતાં.

વેશ્વર કોલેજના, તેલુગુના અધ્યાપક શ્રી રંગાચારીએ ઈ. સ. ૧૯૩૫ માં બનેલા એક પ્રસંગનું વર્ણન કરતાં કહ્યું છે : એમણે મહર્ષિને નિષ્કામ કર્મનો અર્થ સમજાવવા અનુરોધ કરતાં એમણે કથો ઉત્તર આપ્યો નહિ. પણ થોડી વાર પછી પર્વત ચઢતાં રસ્તામાં પડેલું એક કાંટાળું ઝાંખરું એમણે ઊંચકીને લીધું અને એની અણીઓ, કાંટા દૂર કરી, ગાંઠો છોલી, એક ખરબચડા પાંદડાથી તેની સપાટી ઘસી, કલાકોની સખત ચોકસાઈપૂર્ણ મહેનત પછી એક સરસ લાકડી તૈયાર કરી. પછી પોતાની લાઠી ખોવાઈ

જવાથી ઉદાસ થયેલા એક ભરવાડના છોકરાને મહર્ષિએ એ વાકડી આપી દીધી. મહર્ષિએ શાંતિપૂર્વક આપેલા એ વ્યવહાર દૃષ્ટાંતદ્વારા અધ્યાપક રંગાચારીને પોતાના પ્રશ્નનો સંપૂર્ણ ઉત્તર મળી ગયો.

મહર્ષિ નાતજાત, ઊંચનીચમાં માનતા નહિ. પણ સનાતની-ઓની લાગણી દૃભવતા નહિ. આંતરિક માનસિક તૈયારીવિના બાહ્ય પરિવર્તન લાવી દે એવા 'સમાજધારા'ને તેઓ પ્રોત્સાહન આપતા નહિ. તેઓ પોતે અદ્ભૂતો, પદ્મજ વર્ગના લોકો તથા પર-દેશીઓ સાથે છૂટથી મળતા. તેમની તહેનાતમાં રહેનારા માણસો કોઈ ખાસ જ્ઞાતિના ન હતા.

મહર્ષિએ માત્ર એક પ્રસંગે ઉપદેશ કે પવિત્ર મંત્ર આપેલો. એ માણસ અસ્પૃશ્ય અને ગરીબ હતો. એના પ્રત્યે કરુણાભાવથી પ્રેરાઈને એમણે કહેલું. 'શિવનામનું રટણ કર્યા કર. તેથી તારો ઉદ્ધાર થશે.' 'ઈસ્લામ' શબ્દનો અર્થ 'આત્મસમર્પણ અને ઈશ્વરચ્છાની સ્વીકૃતિ' એવો છે અને એ જ એનો મુખ્ય ઉપદેશ છે,' એ કહી મહર્ષિ ઈસ્લામનું ગૌરવ કરતા.

મહર્ષિનો ઉપદેશ શાબ્દિક નહિ, પણ આચારસિદ્ધ રહેતો અને તેથી જ જ્યારે મહર્ષિ હોલમાં પ્રવેશે અને ત્યાં બેઠેલા ઊભા થવા માટે તો તેમને બેસી રહેવાનું સૂચવતા. મહર્ષિ કહેતા, 'હું જ્યારે પ્રવેશું ત્યારે તમે જો ઊભા થશો તો દરેક વ્યક્તિના પ્રવેશ વખતે તમારે ઊભા થવું પડશે.'

એક વાર ગરમીના દિવસોમાં મહર્ષિની પાસેની બારીપર એક ઈલેક્ટ્રિકલ પંખો મૂકવામાં આવ્યો ત્યારે તેમણે પરિચારકને તેની સ્વચ્છ બંધ કરી દેવા કહ્યું. પરિચારકે તેમ ન કરતાં એમણે પોતે ઊભા થઈને એનો પલગ ખેંચી કાઢ્યો ને કહ્યું, 'ભક્તોને પણ

મારી જેમ ગરમી લાગે છે. મારા એકલા માટે પંખો શા સારુ?'

મહર્ષિના ચહેરાપર સદા ક્રોમળતા અને આર્દ્રતા રહેતાં. એમને તેમના ભક્તો માટે જ નહિ, સંસારના માનવમાત્ર માટે પૂર્ણ સમભાવ હતો. એમનાં કરુણાસભર નેત્રોને જોતાં પ્રત્યેકને એવો ભાવ થતો કે, જાણે દુનિયાના બધા પરિતાપ, બધા સંઘર્ષો અને મનની સઘળી સમસ્યાઓની દૂષિત હવામાંથી ઊંચકાઈ પોતે શાંતિના પરમ ધામમાં પ્રતિષ્ઠિત થયા હોય! શબ્દોની જાણે જરૂર જ ન પડતી. તેમની કૃપા જ હૃદયને ઠારતી અને આમ બહિર્ગુરુ આંતર્ગુરુ (આત્મા) તરફ વ્યક્તિમાત્રને અભિમુખ કરી દેતા.

મહર્ષિના મૌનનો પ્રભાવ એમના શિષ્યો પર એવો ઘેરો રહેતો કે, કેટલાકે તો તેમને કદી કોઈ પ્રશ્ન નથી કર્યો. તેઓ માનતા કે, 'સમજૂતી એ બોધ નથી, એ તો બોધનો સંકેત માત્ર છે.'

મહર્ષિ કહેતા કે, 'મંત્રોચ્ચાર મનને સ્થિર કરવા પર્યાપ્ત છે. એનો અર્થ સમજવાનીય જરૂર નથી. વિચાર નહિ, પણ જાગૃતિ પરત્વેની મનની અંતર્મુખતા જ વિચારથી પર છે તે જરૂરી છે.'

મહર્ષિમાં રમૂજવૃત્તિ ઘણી હતી. એક વાર એક નોકર કોઈ ટયુબ લઈ તેમના પગે માલિશ કરવા આવ્યો. પણ તેમણે તેના હાથમાંથી તે ટયુબ લઈ લેતાં કહ્યું, 'દર્શન અને વાણીદ્વારા તો તમને કૃપા મળી ચૂકી છે. હવે તમે કૃપા સ્પર્શદ્વારા ઈચ્છો છો? મને મારી જાતને સ્પર્શી થોડી કૃપા પ્રાપ્ત કરવા દો.'

એક વાર મહર્ષિ ભાગી ન જાય એટલે એમની માતા એમને એક ઓરડામાં પૂરી શહેરમાં ગયાં. પણ મહર્ષિને ખબર હતી કે, એ બહારથી બંધ બારણા કળથી અંદરથી ખોલી શકાય તેવાં હતાં. એટલે તો લોકોની ખલેલથી બચવા ત્યાંથી ચાલ્યા ગયા. માતા પાછાં આવ્યાં ત્યારે જેયું કે, દ્વાર બહારથી બંધ હતાં, પણ ઓરડો

ખાલી હતો. લોકો જતા રહ્યા એટલે મહર્ષિ તો ત્યાં પાછા આવ્યા. એટલે લોકોએ એમના અદૃશ્ય થઈ ગયાની ને ફરી દૃશ્યમાન થયાની વાત કરી. એમણે તો કેવળ ચૂપકીટી સેવી.

હંડીમાં કોઈએ મહર્ષિને કોટ કે ખમીસ પહેરવા વિનંતી કરી ત્યારે તેના પ્રત્યુત્તરરૂપે તેમણે હસીને કહ્યું, ‘આપણો નિર્બળ આત્મા આ ‘પાંચ કોટ’ (અન્નમય, પ્રાણમય, મનોમય, વિજ્ઞાનમય અને આનંદમય) નીચે ગુંગળાઈ રહ્યો છે ત્યારે બીજા બે કોટ વધારાના ક્યા પહેરવા?’

મહાત્માના નજદીકના શિષ્ય, ભૂતપૂર્વ બેરિસ્ટર અને ખાદી-કામના ભીષ્મપિતામહ સમા શંકરલાલ બેન્કર બાપુની અનુમતિ લઈને મહર્ષિના દર્શન માટે આવ્યા ત્યારે તેઓ બ્રાહ્મમુહૂર્તમાં સવારે અઢી વાગ્યાથી આશ્રમના રસોઈઘર અને ગૌશાળામાં પ્રવૃત્ત હતા. શૂન્ય અને મીનના આયામની સંદેહમૂર્તિરૂપ મહર્ષિને આશ્રમનાં આવાં કામો કરવામાં કશી અડચણ ન હતી. શંકરલાલ અને મહર્ષિની મુલાકાત પરોઢિયે રસોઈ ઘરમાં ગોઠવાઈ, તે વખતે મહર્ષિ શાક સમારતા હતા અને બેન્કરને પણ તેમ કરવા કહ્યું, પણ બેન્કર આ કામ કરવા ટેવાયેલ ન હોવાથી વ્યવસ્થિત રીતે કરી શક્યા નહિ. આ જોઈને મહર્ષિ બોલ્યા, ‘બાપુ સાથે રહો છો અને શાક સમારતાંય નથી આવડતું? પ્રભુને સુંદર કહો છો ને તમારા કામમાં સુંદરતાય નથી લાવવી?’

કોઈએ મહર્ષિને પૂછ્યું કે, ‘જો સૌ કોઈ શિવસ્વરૂપ હોય તો તમે બીજાના પ્રણામ શા માટે સ્વીકારો છો?’ તો એ તરત બોલ્યા, ‘શા માટે ન સ્વીકારું? તમે જાણના નથી, પણ એ લોકો આ શરીરને પ્રણામ કરે છે તે પહેલાં એમની અંદર રહેલા શિવને હું પ્રણામ કરી લઉં છું.

એક વાર ભોજન પીરસનારી બાઈએ મહર્ષિના ભાતમાં બે ચમચી ઘી નાંખી દીધું. એમણે તરત જ મીઠો વિરોધ નોંધવતાં કહ્યું, ‘મને બે ચમચી ઘી કેમ આપ્યું? જો બધાને બે ચમચી ઘી આપી શકતાં હો તો મને પણ આપો. નહિ તો આ પતરાણું પાછું લઈ જાવ. મારો અધિકાર આશ્રમમાં બીજા કરતાં વધારે નથી.’

મહર્ષિને એક વાર ખબર પડી કે, પોતાના ઉચ્છિષ્ટમાંથી તીર્થ અને પ્રસાદ લેવાની વૃત્તિથી પ્રેરાઈ લોકો વારા બાંધે છે. એટલે એમણે નક્કી કર્યું કે, હવેથી હું મારા હાથ થાળીમાં નહિ ધોઉં અને મારા પતરાળાને હું પોતે જ ઊઠાવીને ફેંકી દઈશ.’

અલ્લાબાદ યુનિવર્સિટીના ડો. એમ. હાફિઝ સૈયદે મહર્ષિથી પ્રભાવિત થઈને લખ્યું છે : ‘દૈનિક વ્યવહારમાં આબેહૂબ મૂર્ત થતું એમનું સાદું અને સરળ તત્ત્વજ્ઞાન એમના જીવનનું રહસ્ય ઉકેલવાની ચાવીરૂપ બની રહે છે અને આજે આપણી સામે રહેલી કેટલીક સામાજિક, રાજકીય, ધાર્મિક અને આર્થિક સમસ્યાઓનો ઉકેલ ચીપે છે.’

‘અરુણાચલના આ ઋષિ કોઈ મતાંધ ગુરુ, ધર્મપ્રચારક કે સુધારક નથી. વાસ્તવમાં તેઓ આધ્યાત્મિક વૈજ્ઞાનિક છે, જેમણે તર્કબુદ્ધિ સાથે એકરૂપ થઈ જતી એમની આંતરસૂચથી અજ્ઞાનના સ્વરૂપનું અન્વેષણ કરીને સત્ય તરફ જવાનો વૈજ્ઞાનિક માર્ગ અપનાવીને સ્વપ્રયત્ન અને તીવ્ર આંતરનિરીક્ષણદ્વારા આત્મ-સાક્ષાત્કાર કર્યો.’

સાચે જ મહર્ષિએ પોતાના ઉપદેશનું માધ્યમ પ્રવચન કે પુસ્તકને ન બનાવતાં રોજિંદા જીવન અને જીવંત વાર્તાલાપને બનાવ્યું હતું. (“અરુણાચલના સંત શ્રી રમણ મહર્ષિ”માંથી સાબાર)

પૂ. માના સાન્નિધ્યમાં

દીપોત્સવી પર્વની ઉજવણી

નારાયણ હ. જાની

૨૫ મી ઓક્ટોબરે સંવત ૨૦૫૬ ના દીવાળીના તહેવારો શરૂ થઈ ગયા. પૂ. મા સર્વેશ્વરી આ તહેવારોમાં અંબાજીના સ્વર્ગારોહણમાં જરૂરથી પધારશે જ એવી સાધક ભાઈબહેનોને ખાત્રી. એટલે વેળાસર જ ઘણા બધાં ભાઈબહેનો આવી ગયેલાં.

પરંતુ પૂ. મા સાધકોની ધારણા પ્રમાણે ના પધાર્યાં એટલે કેટલાકોને એવું લાગ્યું કે પૂ. મા હવે નવા વર્ષના પર્વનિમિત્તે જ પધારશે.

પરંતુ પૂ. મા એનું નામ જે આવી ધારણાઓ ખોટી પાડે. તા. ૨૫ મી એ જ પૂ. મા આગળથી સંદેશો મોકલ્યાવિના પધાર્યાં. જે કે શ્રી મહાલતાબેન વહેલી સવારે આવેલાં ને પૂ. માના આવાસની સાફસૂફી કરવા લાગ્યાં—એટલે અણસાર—પૂ. માના આગમનનો—આવી ગયેલો. સૂર્યોદય પહેલાં ઉપાનાં અજવાળા થાયે—એવું જ કંઈક.

પૂ. મા આવતાં જ સ્વર્ગારોહણનો આખો માહોલ બદલાઈ ગયો—જાણે નિષ્પ્રાણ શરીરમાં પ્રાણ ફૂંકાતાં થાય એવું જ બન્યું. દીપોત્સવીનિમિત્તે કોઈ રંગોળી કરવા લાગી ગયું, તો કોઈક બગીચાના ક્યારા ને તેની ઈંટો રંગવા તો વળી કેટલાક સ્વર્ગારોહણની આ છેડેથી બીજા છેડાસુધીની સફાઈ. વળી કેટલીક બેનો દીપોત્સવીના દીવા તૈયાર કરવા લાગી તો યુવાન છોકરાઓ પૂ.

માના આવાસને વિજળીનાં ઝબૂકતા તોરણ ગોઠવવા લાગ્યા. પૂ. મા જ જાણે આ દીપોત્સવી પર્વનાં અધિષ્ઠાત્રી દેવી! બધે જ તરવરાટ ને ચેતન દેખાવા માંડ્યું. કેટલીક યુવાન બહેનો અને છોકરાઓ પૂ. મા સમક્ષ કેવા હાસ્યના પ્રસંગો રજૂ કરવા ને તે માટે પાત્રો તરીકે કોને પસંદ કરવા તેની મથામણમાં પડ્યા. તો કેટલીક દીકરીઓ દીવાઓ સાથેના ગરબા રજૂ કરવા માટે જોઈતા પોષાકો મેળવવામાં પડી. પેલો નાનો તારક અમીન અને શિવમ્ જાણે કોઈ નાટકના ડાયરેક્ટરો હોય તેમ હાથમાં સંવાદોના કાગળો લઈ, અહીં તહીં ધૂમતા જોવા મળે—વાત કરવાની પણ કુરસદ નહીં—બસ બધાંનું લક્ષ્ય એક જ—પૂ. માને કેમ પ્રસન્ન કરવાં? શું કરવાથી પૂ. મા રાજી થાય—બધી જ પ્રવૃત્તિઓનું કેન્દ્ર પૂ. મા અને મા જ.

રાત થતાં જ ઝબૂક ઝબૂક થતાં તોરણો પ્રકાશી ઊઠ્યાં, તો સમગ્ર સ્વર્ગારોહણ તેલના દીવાઓના કોડિયાના પ્રકાશથી દીપી ઊઠ્યું.

પૂ. માએ રાતે ખુલામાં જ ત્રિકોણીયા બગીચામાં જ સન્સંગ બેઠક રાખી. ત્યાં જ કાર્યક્રમોની રજૂઆત ને નાના બાળકોની ભગવાનના નામોની રમઝટ બોલી ઊઠી. ભાઈઓ અને બહેનોના બે વિભાગોમાં વહેંચાયેલા સમૂદાયોની આગેવાની—નાના નાના સાધક—બાળકો અને બાળાઓએ સંભાળેલી. દરેક વિભાગ પોતાની ધૂનોના ધ્વનિથી સામાને પરાસ્ત કરવા—શક્ય તેટલી બુલંદતાથી ધૂનો રજૂ કરતો. બંને પક્ષમાં ઉત્સાહ માતો ન હતો—કારણ આ ધૂનોનાં મધ્યસ્થ પૂ. મા હતાં! પૂ. મા નાના નાના ઉગતા સાધકોનો સ્ટેજ ફીઅર દૂર કરાવી રહ્યાં હતાં. પૂ. માને મન ગમે તેવી બાળકની રજૂઆત પણ સરાહનીય હતી. પૂ. માનું લક્ષ્ય એક

જ-દરેક વ્યક્તિમાં રહેલી સર્જનાત્મકતાને કેમ કરી બહાર લાવવી, તે માટે દરેકને પ્રોત્સાહિત કરે, બીસ્કીટ ને ચોકલેટો આપે તો આજે વળી બાળકો માટે આઈસ્ક્રીમ મોડી રાત્રે-માણસોને મોકલીને મંગાવ્યો. બાળકો ખુશ ખુશ થઈ ગયા! જે પ્રેરણા અને પ્રોત્સાહન પોતાના ઘરમાં ભાગ્યે જ પામનાર આ બાળકોને-વિદેશી બાળકોને નાતાલમાં ભેટો ધરતાં સાન્તાક્લોઝ જ લાગે ને! અત્યારે સમાધિમાં સમારૂઠ થઈ જતાં માને બદલે એક પૂ. માના નવા જ સ્વરૂપનું દર્શન થાય-જાણે પોને નિદોષ નાના બાળક હોય તેવાં સરલ ને સરસ.

લગભગ રાતે બાર થયા હશે ને બેઠકની સમાપ્તિ કરી પૂ. મા ઊભાં થયાં. શ્રી શાન્તિભાઈ કનેરિયા અજય અને વિજય કલોલા, શ્રી વિનુભાઈ અમીન, એન્જનિયર શ્રી તારકભાઈને લઈને-સ્વર્ગારોહણના કુટિયાના માર્ગમાં વચ્ચે આવતા બાથરૂમ જાળરૂને દૂર કરવામાં આવે તો કેવું? પૂ. માએ સહુને પૂછ્યું.

પૂ. માના આ સૂચનને સહુએ વધાવી તો લીધું-પરંતુ આને તોડવા માટેનાં જરૂરી સાધનો જોઈએ તેનું શું? વળી આમાં પાણી, વિજળી ને ગટરના જોડાણો હોય તેને દૂર કર્યા સિવાય કામ કેમ થઈ શકે?

પરંતુ પૂ. માનો સંકલ્પ એટલે સંકલ્પ. એમાં આવતા અવ-રોધોને પૂ. મા ગણકારે તો તેઓ પૂ. મા શાનાં! લાઈટનાં ફીટીંગ, નળ અને ગટરનાં જોડાણો સૌ પ્રથમ દૂર કરી-રાજીવ જાની, વિજય અને શાન્તિભાઈ કનેરિયા, રાજુ જાની તેમ જ નાના મોટા ૨૫-૩૦ જેટલા બધા હથોડા લઈને ચણતરને તોડવા મંડી પડયા એકધારા ત્રણ-સાડાત્રણ કલાકના પરિશ્રમને અંતે બધું જ બાંધકામ જમીનદોસ્ત થઈ ગયું. પૂ. મા આ બધો જ વખત

સ્થળ પર જ ઊભા રહ્યાં. સહુને ઉત્સાહિત કરતાં રહ્યાં. સવારે અમદાવાદથી આવ્યાનો થાક ક્યાંય ભૂલાઈ ગયો. લડાઈના મોરચા પરના કોઈ સેનાપતિની જેમ-સહુની સાથે રહી પૂ. મા બધાને દોરતા રહ્યાં. રાત્રિનો સમય અને ઠંડક છતાં મોટાભાગના યુવાનો પસીનાથી રેબઝેબ થઈ ગયા. પૂ. માની ઉપસ્થિતિ તેઓને જાણે નવી શક્તિ અને જેમ પૂરતી રહી.

ભાગ લેનાર સાધકો એવા તો પોતાના કાર્યમાં મંડેલા કે કામ પૂરું થતાં ભૂખ્યા થઈ ગયા! ભૂખ્યે થોડી ઊંઘ આવે? એટલે જેમની પાસે નાસ્તા હતા તે કાઢી, ભેગા કરી ખાધા. તા. ૨૫ ઓક્ટોબરની તે રાત તેમને માટે યાદગાર બની ગઈ! પૂ. મા-પ્રભુના કામ માટે જે પરસેવો પાડ્યો તે-શારીરિક ધન્યતા કરાવનારો બની ગયો!

નિયમ એટલે નિયમ

પૂ. મા તો સવારે નિયમ પ્રમાણે ઊઠી ગયાં અને સવારે ૭ વાગ્યાની પ્રણામોની બેઠકમાં હાજર થઈ ગયાં! કેટલાક અનુમાન કરતા રહી ગયા કે રાત્રે પૂ. મા ચાર સુધી જાગ્યાં છે. એટલે સવારની આ બેઠકમાં પૂ. મા કદાચ નહિ આવે અથવા તો પ્રણામોની આ રોજંદી બેઠક મોડી રાખશે. પણ આમાંનું કશું જ થયું નહિ.

પૂ. માએ પોતાના રોજના નિયમ પ્રમાણેના પ્રણામ કર્યા અને પછી રાત્રે તોડેલા બાંધકામનો ભંગાર ખસેડવાનો શ્રમયજ્ઞ થરૂ કરી દીધો. પૂ. મા પણ આ તોડેલા બાંધકામનો કચરો ટેમ્પોમાં ઠાલવવા લાગ્યાં. તો આખી ઈંટો અલગ તારવી દીધી. દોઢ બે કલાકના આ શ્રમયજ્ઞને પરિણામે-આ સ્થાન એવું તો ચોક્કસ થઈ ગયું કે જાણે ગઈકાલે અહીં કોઈ બાંધકામ હતું તે કલ્પી ના

શકાય! વળી પૂ. માની કલાદૃષ્ટિ પણ કેવી! આ સમસ્યળ થયેલા ભાગને ચોક્ષ્ણો કરી દઈ પૂ. માએ ત્યાં રંગોળી પૂરાવી. વચ્ચે-કૂલોનાં કૂંડાં મૂકાવી દીધાં! અહ્વાદીનના જાદુઈ લેમ્મની જેમ-આ સ્થળનું અવનવું રૂપાંતર કલ્પી ના શકાય તેવું હતું. આ બધું પૂ. મા જ કરી શકે. તેમની સંકલ્પશક્તિ જ આવું રૂપાંતર સર્જી શકે.

પૂ. માએ જોયું કે જે યુવકો રાત્રે તોડવામાં સક્રિય હતા, તે બીજા દિવસની સવારની બેઠકમાં ઉપસ્થિત હતા નહિ. તેમને માટે તે શક્ય ન હતું. વહેલી સવારે ચાર વાગે જ તેઓ વાંસો લાંબો કરવા પામ્યા હતા. એટલે ૬-૩૦ ની સવારની પ્રભાત-ફેરીમાં ને પ્રણામોમાં થી રીતે જોડાઈ શકે?

પૂ. માના ધ્યાનપર આ વાત આવી ગઈ. પૂ. મા પોતે પણ ત્રણ-સાડા ત્રણ પછી સૂતેલાં પરંતુ એઓ તો 'ગુડકેશ' નિદ્રાપર પૂરો વિજય મેળવનાર એટલે તેઓ તો પોતાના નિયમ પ્રમાણે સવારના કાર્યક્રમમાં સમયસર જોડાઈ ગયાં!

બપોર પછીની બેઠકમાં પૂ. માએ સવારે પ્રણામોમાં નહિ જોડાયેલ વ્યક્તિઓને હાથ ઊંચા કરાવ્યા. પૂ. મા આગળ ખોટું તો કેમ બોલાય! ગેરહાજર રહેલ સૌએ આંગળી ઊંચી કરી તો પૂ. માએ લખ્યું, "આજના નિયમનું શું? ચાલો, અમારી સાથે પ્રણામ કરી નિયમ પૂરો કરો."

આમ પૂ. માએ સાધકોને નિયમ સાચવવાની શીખ આપી તો તે પૂરી કરવામાં પોતે તો પ્રણામ કરેલ હોવા છતાં ફરી ૨૦૦ પ્રણામ પણ કર્યાં.

આવાં છે પૂ. મા નિયમ-પાલનમાં અને નિયમો પળાવવામાં. ધન્ય છે મા તમારી આવી જાગૃકતા અને નિયમપાલનની નિષ્ઠાને.

શાથી બચ્યા ને શું પામ્યા

દીવાળીના પર્વના દિવસોમાં જે સાધકો પૂ. મા પાસે આવ્યા, તેઓના એ દિવસો તો સુધર્મો કિન્તુ જેઓ એવા વિચારમાં રહ્યા કે પર્વો ઘરે ઉજવી, લાભપાંચમ આસપાસ પૂ. માના દર્શન અને સત્સંગનો લાભ લઈશું-તેઓએ થોડું આધ્યાત્મિક ભાથુ ગુમાવ્યું-એમ કહી શકાય. પૂ. માએ લખ્યું પણ ખરું કે જેમને મન પર્વના માહાત્મ્ય કરતાં પૂ. માના સાન્નિધ્યનું મહત્ત્વ વિશેષ હતું તેઓ અહીં આવ્યા, કિન્તુ જેઓ બંને સાચવવા રહ્યા-તેઓને હવે દર્શન અને સાન્નિધ્યનો લાભ મળશે કે કેમ તે નિશ્ચિત નથી.

અહીં આવ્યા તે ઘણાથી બચી ગયા. ખાસ કરી બહેનો દીવાળીના ફરસાણ, મિઠાઈ વગેરે બનાવવાની કડાકૂટમાંથી ઉગરી ગઈ. વળી એવું ખાવાના પરિણામે આરોગ્યની થતી હાનિથી પણ બચી ગયા. સગાંવહાલાંઓનાં મન સાચવવાની પળોજણ, સતત દોડાદોડ અને ઉજાગરા-અને તેમ આરોગ્યને ભોગે-આ બધાથી બચાયું. વળી સતત કૂટતા ફટકડાના અવાજો ને ધુમાડાઓથી બચી જવાયું. આમ પ્રદૂષિત વાતાવરણ અને હાનિકારક ખોરાક ભક્ષણમાંથી સહજ રીતે ઉગરી જવાયું.

તો શું પામ્યા? પૂ. માનું સરસ સાન્નિધ્ય, સાત્ત્વિક વાતાવરણમાં-આનંદ અને પ્રસન્નતા, સાદુ ભોજન-સતત સત્સંગ, સાંસારિક વાતાવરણ અને વિચારોથી મુક્તિ પ્રભુ પ્રેમી સાધકોનું દર્શન અને મિલન-પર્વના બધા જ દિવસોમાં વિશેષ સત્સંગનો લાભ આ બધું જમા પાસું. કેવું સરસ!

દીવો પ્રકાશનું પ્રતીક અને જ્ઞાનનો સૂચક છે. અજ્ઞાન એ અંધકાર છે. આપણે અજ્ઞાનના અંધકારથી છૂટી જ્ઞાનના પ્રકાશે જવાનું છે. પૂ. મા આપણને સતત આ વાતની યાદ આપતાં રહ્યાં.

યોગ સાધના શું છે? જીવનનું આમુલ પરિવર્તન—સ્વભાવની સમૂળી કે ધરમૂળની ક્રાન્તિ. એ કોઈ શોખ નથી. દિલને બહેલાવવા માટેનો વ્યવસાય નથી. આત્મ-પ્રદર્શનનું સાધન પણ નથી. એ તો એક પવિત્ર ફરજ છે. કર્તવ્ય છે, સ્વધર્મ છે, સ્વભાવ છે, અથવા તો જીવનના વિકાસ માટેની લગન કે અપાર પિપાસાનું પ્રતિબિંબ છે.

યોગેશ્વરજી

સોજન્ય :

YOGA & TOTAL HEALTH CENTRE

ડો. હિમાંશુ પાઠક,
શ્રી હેમીના પાઠક.

“ નિરાંત ”

૩૨, દિવાળીબાગ સોસાયટી, સૂર્યપુર સોસાયટી પાછળ,
સંદેર રોડ, સુરત-૩૯૫૦૦૮

ફોન : (૦૨૬૧) ૬૮૫૨૮૩
મોબાઈલ : ૯૮૨૪૦૪૩૦૩૩

E-mail :
hpathakji@yahoo.com

ડીસેમ્બર : ૨૦૦૦

૩૭

સમાધિ અવસ્થાનું અદ્ભુત દર્શન

તંત્રી

પ. પૂ. મા શ્રી સર્વેશ્વરીએ સંવત્ ૨૦૫૭ ના પ્રથમ દિવસે—એટલે તા. ૨૮-૧૦-૨૦૦૦ ના રોજ સહુ ઉપસ્થિત સાધક ભાઈબહેનોને એક અલૌકિક દર્શનનો લાભ આપ્યો.

અંબાજીના સ્વર્ગારોહણના યોગ શૈવલ્યમ્માં સવારની પ્રણામપૂજા પછી કેનેડાની કેલગરી શિબિરની એક વિડિયો કેસેટ દેખાડી. લગભગ પોણા કલાકની આ કેસેટ સાધક શ્રી જીગર તલાટીએ—અંગોને થીજવી દે એવા છાતીસુધીના ઊંડા જલ-પ્રવાહમાં ઉતરીને ઉતારી છે. તેમાં પૂ. મા નદીના તટ પર એક શીલાપર પશાસન વાળીને ધ્યાનમાં ડૂબી ગયાં છે. આસપાસની સમગ્ર પ્રકૃતિ શાન્ત છે. નજીકમાં ધસમસતો જલપ્રવાહ નિનાદ કરતો વહી રહ્યો છે. થોડે દૂરનાં વૃક્ષો પણ પવનની મંદ લહરીઓ વચ્ચે પોતાના પાનોનો વીંઝણો વીંઝી—ધરતી માતાને જાણે શાન્તિથી પોઢી જવાની પ્રેરણા ધરી રહ્યાં છે. પૂ. મા તો એવા ઊંડા ધ્યાનમાં ડૂબી ગયાં છે કે જાણે આસપાસની પ્રકૃતિનું ભાન પણ તેમને લાગતું નથી, અરે, એમના શ્વાસોશ્વાસના ધબકાર પણ અતિસૂક્ષ્મ બની ગયા છે. સ્થિરતા જાણે પ્રતિમાનું સ્થૂલસ્વરૂપ ધારણ કરી પૂ. માના સ્વરૂપમાં અત્યારે વિરાજી રહી લાગે છે. ભક્તો આ વિડિયો કેસેટ જોવામાં તક્ષીન છે.

તો બીજી બાજુ આવું દૃશ્ય છે. પૂ. મા પણ પોતાની બેઠક ઉપર—વિડિયોના સ્વરૂપની જેમ જ સ્થિર અચલ પ્રતિમાની જેમ

પદ્માસનમાં બેઠાં છે. અત્યારે પણ એમની દશા-વિડિયોમાં અંકિત દશા જેવી જ છે. પૂ. મા અત્યારે ધ્યાનસ્થ નહિ, સમાધિસ્થ છે. સ્થિર ટટાર બેસવા છતાં, તેમના શ્વાસોશ્વાસની બધી જ પ્રક્રિયાઓ અત્યારે વિરામ પામેલી લાગે છે. જાણે બાહ્યચેતના લુપ્ત અવસ્થામાં પૂ. મા પહોંચી ગયાં છે. પૂ. માની આવી અવસ્થાનું ખૂબ ઝીણવટપૂર્વક બાપજી જેવા સાધકો નિરીક્ષણ કરી રહ્યા છે. કલાક કરતાં પણ વધુ સમય સુધી પૂ. માની એ અવસ્થા રહે છે. વિડિયો પૂરી થઈ ગયા પછી પણ પૂ. માના અંગોમાં કોઈ બાહ્યચેતનાનો સરવળાટ જણાતો નથી, પ્રેક્ષક સાધક ભાઈબહેનો મિનિટો ગણતાં રહે છે ને ઘડિયાળનો કાંટો એકધારે આગળ વધતો ચાલે છે.

દસ મિનિટ, પંદર મિનિટ કરતાં કરતાં બીજો અડધો કલાક વહી જાય છે. તે પછી પૂ. માના સ્વરૂપમાં હળવી ગતિનો સંચાર જણાય છે. પૂ. મા હાથ જોડી પ્રણામ કરે છે પછી હળવેથી આંખનાં પોપચાં હાલે છે ને શરીરનાં કમળનેત્રો ધીરેથી ઊઘડે છે. આ સ્થિતિમાં પણ બીજી પાંચેક મિનિટ વહી જાય છે.

પૂ. મા ધીરેથી સ્વેટ ઉપર લખે છે. પૂ. બાપજીને બોલવા કહે છે. શ્રી બાપજી પોતે કરેલા નિરીક્ષણનું વર્ણન કરે છે કે પૂ. મા કેવાં સ્થિર લાગતાં હતાં. તો પૂ. મા લખે છે. “પદ્માસન વાળતાં જ મન શાન્ત થવા માંડે છે શરીર અને ઈન્દ્રિયો પણ અકસ્માત્ પછી શ્રી ચરણો થોડી પીછેહઠ કરે છે. પણ તેઓય ૫-૭ સેકન્ડ-માં માની જાય છે. તે પછી તુરત જ મન, પ્રાણ, બુદ્ધિ બધું જ અલૌકિક પ્રદેશમાં પહોંચી જાય છે.

પૂ. શ્રી પદ્માસનમાં પૂ. માની સામે જ બેઠેલા દેખાય છે. પૂ. માના જેવડા જ છે. પાસે જ બેઠા છે ધીમે ધીમે તેઓ પૂ. મામાં

પ્રવેશ પામે છે. પૂ. માને બંને સ્વરૂપો દેખાય છે. પદ્માસન પણ દેખાય છે. પછી સંપૂર્ણ શાન્તિ-શાન્તિ. તે પછી પ્રકાશ, વ્યક્તિ અને કોઈ વિષયનું અસ્તિત્વ નથી રહેતું. પછી બધી વસ્તુઓનો અનુભવ કરનાર મન જ સ્વસ્વરૂપમાં લીન થઈ જાય છે. તો કોણ અનુભવ કરે કે કોણ નોંધ લે!

આ જ સમાધિ જેનું દર્શન જવલ્લે જ કોઈકને થાય. વળી સંસારમાં રહ્યે રહ્યે તો શી રીતે થાય! પ્રભુની કૃપા સિવાય સમાધિસિદ્ધ વ્યક્તિનો મેળાપ કે દર્શન થતું નથી. ભગવાન શ્રી કૃષ્ણે અર્જુનને વિશ્વરૂપ દર્શન કરાવેલું તેવું જ કંઈક દર્શન-સમાધિ અવસ્થાનું દર્શન પૂ. માએ આજે કરાવીને સહુ સાધકોને ધન્ય કરી દીધા. પૂ. માની નવા વર્ષે આ અહેતુકી કૃપા જ-નહિ તો બીજું શું!

હે મા, આજના મંગલદિને આપની એ દિવ્યતા અમારામાં પણ ઉતરી આવે એવા આશીર્વાદ માગીએ છીએ. ફરી ફરી આપના શ્રી ચરણોમાં વંદન.

૧૫ નવેમ્બર

પૂ. માતાજીનો પ્રાગટ્યદિન

એક સાધક

સ્વર્ગારોહણ તીર્થ, અંબાજી ખાતે તા. ૧૫-૧૧-૨૦૦૦ ના રોજ સવારની બેઠકમાં પૂ. મા શ્રી કલ્યાણને સંદેશો વાંચવાની સૂચના કરે છે, કારણ કે પૂ. માતાજીનો તે જન્મદિન છે. જેમાં પૂ. માતાજી અંગે અનુભવો કહેવા શ્રી કલ્યાણને, શ્રી રંજનબેન ઠાકર તથા શ્રી ભોજાણીભાઈના નામો સૂચવે છે. તેમના વક્તવ્યોમાં પૂ. માતાજી અંગે જે વાતો થઈ તે સંક્ષેપમાં આ મુજબ છે:-

પૂ. માતાજીએ પૂ. શ્રીને ફૂલનો હાર પહેરાવીને ૧૯૪૧ માં હિમાલય સાધના કરવા ભાવભરી વિદાય સરોડા ગામેથી આપી હતી. યુવાન દીકરો હોય, વિધવા માતા હોય, કમાણીની આશા હોય, બીજો કોઈ આધાર ના હોય તેવા સંજોગોમાં એકના એક પુત્રને આવી રીતે પ્રભુપંથે પધરાવે તે કોઈ વિરલ માતા જ કરી શકે. કેવી ઉત્તમ સમજ!

પૂ. માતાજી પૂ. શ્રી સાથે હિમાલય, દેશ-પરદેશની યાત્રામાં ૩૨ વર્ષ સાથે રહ્યાં પૂ. શ્રી માત્ર બે જ વ્યક્તિને પ્રણામ કરતા જેમાં પૂ. માતાજી અને પૂ. મા સર્વેશ્વરીનો સમાવેશ થતો.

પૂ. માતાજી ખૂબ જ પ્રેમાળ હતાં. દેશ-પરદેશના ભક્તોની પ્રસંશા કરતાં. ક્યારેય કોઈ ભક્તની આલોચના કરી નથી. તેઓ ખાસ ભણેલ નહિ, છતાં પણ રોજનીશી લખતાં. પૂ. માએ તે ડાયરીના બે પેઈજ પણ વંચાવ્યા. રોજનીશી ટૂંકા ટૂંકા વાક્યોથી સભર હતી.

ડીસેમ્બર : ૨૦૦૦

૪૧

પૂ. માતાજીને બિમારી આવી. ભાવનગર સીવીલ હોસ્પિટલમાં સારવાર મળી. પૂ. શ્રી અને પૂ. માએ ખૂબ જ પ્રેમથી સેવા કરી. પૂ. મા જ્યારે પૂ. માતાજીના મળમૂત્ર સાફ કરતાં ત્યારે પૂ. શ્રી કહેતા કે તમે તો અમારી પાસે શાંતિ મેળવવા આવ્યાં છો, પૂ. માતાજી બિમાર છે. એટલે થોડો સમય તમારા વતન-કપૂરા જઈને સાધના કરી શકો છો. તમે પૂ. માતાજીના મળમૂત્ર સાફ કરવા બંધાયેલાં નથી. અમારી સેવા કરો તે બરાબર છે, પણ અણારાં પૂ. માતાજીની સેવા કરવા તમે બંધાયેલાં નથી. તમે ફળરસ તૈયાર કરો, માથું દબાવી દો, પગ દાબી દો, ભોજન કરાવો પણ આમ કાંઈ તમારી પાસે મેલુ સાફ થોડું કરાવાય? છતાં પૂ. મા તે સેવા પણ ખૂબ પ્રેમથી કરતાં કદી કંટાળતા નહિ.

પૂ. માતાજી પૂ. માને જરા પણ પથારીથી દૂર જવા દેતાં નહિ. પાસે જ રાખતાં અને સ્વજનોને કહેતાં. કે સરોજ (પૂ. મા) જેવી સેવા તમે કોઈ ના કરી શકે!

પૂ. માતાજી પૂ. માને હુલામણાં અનેક નામોથી પણ બોલાવતાં. ક્યારેક સરોજ, રાધુ કહીને વહાલ કરતાં.

પૂ. માએ તે દિવસો દરમિયાન લખેલી રોજનીશીના ૯ દિવસના પેઈજ શ્રી ભોજાણી, શ્રી કલ્યાણ તથા શ્રી બાપજી પાસે સાંજે ૬-૦૦ થી ૭-૧૫ કલાક દરમિયાનની બેઠકમાં વંચાવ્યાં. જેનો સાર આ મુજબ છે.

પૂ. માતાજીને વારંવાર લઘુશંકા અને ઝડા થતા. એક દિવસમાં ઘણા બધા ઝડા થતા. વારંવાર સાફસફાઈ કરવી પડતી. પરિણામે નિત્યક્રમમાં થોડો ફેરફાર થતો. સૂવાનું અનિયમિત થતું અને રોજનીશી લખવાનું પણ અનિયમિત થઈ જતું. ઘણીવાર ભોજન

પડતું મૂકી સફાઈ કરવી પડતી.

નાકમાં નળી મૂકીને ખોરાક આપવાનો થતો. નળી મૂકવા માટે પૂ. માતાજીને પૂ. શ્રી બાળકની જેમ સમજાવતા અને તે પછી પૂ. માતાજી નળીદ્વારા ખોરાક લેવા માટે સંમત થયેલાં.

પૂ. માતાજીને મોસંબીનો રસ-શર્કરાયુક્ત આપવા માટે તૈયાર કરાય છે. ડોક્ટર ના પાડે છે. કારણ કે ડાયાબીટીસ છે. પૂ. મા પૂ. શ્રીને તે રસ રાત્રે પીવાનું કહે છે. પૂ. શ્રી ના પાડે છે. 'કાલે લઈશ' એવું કહે છે. પૂ. મા કહે છે કે તમે તો સતયુગના સંત છો. કળીયુગના સંતોના પેટ ભરાય જ નહીં. તમારા ભક્તોને પણ સતયુગના ભક્ત બનાવી દો ને.

પૂ. શ્રી કહે છે કે અમારામાં શ્રદ્ધા રાખનાર સતયુગના ભક્તો છે. અમારામાં અને તમારામાં માનનાર પણ સતયુગના ભક્તો છે.

પૂ. મહાત્માજીએ કોઈ સંસારી પુત્ર પોતાની જનેતાની સેવા ના કરી શકે, તેવા ઉત્તમ પ્રકારની સેવા સુશ્રુષા કરેલી.

ડો. પોપટ અને તેમનાં પત્ની નિયમિત રીતે સીવીલ હોસ્પિટલમાં સત્સંગ માટે આવતાં. હોસ્પિટલમાં સત્સંગ થતો. મુલાકાતીઓ પણ તેમાં ભાગ લેતા.

હોસ્પિટલના નિવાસ દરમિયાન પૂ. મહાત્માજી ને પૂ. મા એક વખત પણ બહાર જતાં આવ્યાં નહોતાં. સતત સેવામાં જ રત રહેતાં.

સવાલ પૂછે જીવ-જવાબ આપે શિવ

(ઓક્ટોબર-૨૦૦૦ નું અનુસંધાન)

યોગેશ્વરજી

(પૂ. યોગેશ્વરજીએ ભારતીય દર્શનશાસ્ત્રના ૧૦૦ જેટલા પુસ્તકો લખ્યાં. પ્રત્યેક પુસ્તકમાં સાધકરૂપી જીવની મથામણોનો જવાબ શિવ એટલે કે પ્રભુ યોગેશ્વરજીએ આપેલ છે. કેટલાક પુસ્તકો તો પ્રશ્નોત્તરીરૂપે પ્રકાશિત થયાં છે. આ પુસ્તકોમાંથી સંકલન કરીને આધ્યાત્મિક માર્ગે આગળ ધપનારા માટે પ્રશ્નોત્તરીરૂપે 'સવાલ પૂછે જીવ-જવાબ આપે શિવ'ની લેખમાળામાં કંઈક ને કંઈક અમૃત પીરસવાનો નમ્ર પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે.

ડો. બી. જી. જગણી

પ્રશ્ન : કર્મ ભલેને ગમે તેટલું ઊંચું એટલે કે આત્મોન્નતિની સાધનાનું કે આત્મવિકાસનું હોય તોપણ તેથી કર્તાપણાનો અહંકાર પેદા ના થાય?

ઉત્તર : એનો બધો જ આધાર કર્મના કર્તાની ઉપર રહેતો હોય છે.

પ્રશ્ન : કેવી રીતે?

ઉત્તર : કર્મ કરનાર અહંભાવનો આધાર લઈને કર્મ કરતો હોય અને આ કાર્ય મારાવિના થઈ શકે તેવું છે જ નહિ, કોઈ બીજું એને કરી શકે તેમ જ નથી એવી ભાવનાને સેવતો હોય તો તેથી અહંકાર પેદા થાય છે ને પેદા થયેલો અહંકાર બળવાન બને છે. એ ઉપરાંત, કર્મના પરિણામરૂપે બીજી કેટલીક બંધીઓ પણ પેદા થાય છે. પરંતુ તેની ભાવના જો જુદી હોય તો એવો

અલંકાર નથી થતો ને જુદી જુદી બદીઓ પણ નથી પેદા થતી.

પ્રશ્ન : એ જુદી ભાવના કેવી હોય છે?

ઉત્તર : એવી ભાવનાની પાછળ લેશ પણ અલંકાર નથી હોતો. એ ભાવનામાં સ્થિતિ કરનારો સાધક સમજે છે કે જે પણ કર્મો થાય છે તે ઈશ્વરની કૃપા, પ્રેરણા તથા શક્તિથી જ થઈ રહ્યાં છે. એને માટેનું માર્ગદર્શન પણ ઈશ્વર જ આપી રહ્યા છે. પોતે તો એક વાહન અથવા માધ્યમ છે. ઈશ્વરના હાથમાં હથિયારરૂપ છે. જડ વાસણી જેમ પોતાની મેળે કશું જ નથી કરી શકતી પરંતુ એના વગાડનારની ઈચ્છા પ્રમાણે, એની રુચિ અને શક્તિનું પ્રતિબિંબ પાડતી વાગે છે ને વિવિધ સ્વરોને પ્રગટ કરે છે, તેમ એ સમજે છે કે એની અંદર અને બહાર રહીને ઈશ્વરની જે અનંત શક્તિ કામ કરે છે તે જ જુદાં જુદાં કર્મોની સૃષ્ટિ કરવામાં સહાયતા કરે છે. પછી એમાં કર્તાપણાનો અલંકાર રાખવાનો અવકાશ જ ક્યાં રહે છે?

પ્રશ્ન : જરા પણ નથી રહેતો?

ઉત્તર : આરંભમાં જે થોડો ઘણો અલંકાર રહે છે તે વિવેક વધવાં અને અનુભવ બળવાન બનતાં કે સહજ થતાં દૂર થાય છે. સાધક તદ્દન નમ્ર થઈ જાય છે. ઈશ્વર બધું કરે—કરાવે છે એવું એ માને છે, અનુભવે છે.

પ્રશ્ન : એવી માન્યતાથી સામાન્ય માણસને લાભ થાય ખરો?

ઉત્તર : જરૂર થાય.

પ્રશ્ન : શો લાભ થાય?

ઉત્તર : જે માણસ એવું માને છે ને સમજે છે કે ઈશ્વરની

કૃપા થતાં શક્તિદ્વારા જ બધા કર્મો થયાં કરે છે ને પોતે તો કેવળ હથિયાર કે માદ્યમમાત્ર છે. તે સદાય જાગ્રત રહે છે ને ઉત્તમ પ્રકારના કર્મોને કરવાનો જ આગ્રહ રાખે છે. ઈશ્વર કદી કુકર્મ કરવાની પ્રેરણા ના આપી શકે, એવું સમજીને કુકર્મમાંથી મુક્ત રહે છે. કોઈવાર કુકર્મ કરવાની ઈચ્છા થાય તોપણ એ ઈચ્છા ઈશ્વરની છે એવું એ નથી માનતો અને એને તાબે પણ નથી થતો. ઈશ્વર સત્યમય તથા મંગલમય છે એવું માનીને પોતાના જીવનને સત્યપરાયણ કરવા ને મંગલમય બનાવવા એ તૈયાર રહે છે. એ લાભને કાંઈ જેવો તેવો લાભ ના ગણી શકાય.

પ્રશ્ન : કર્મ કરવાનું આવશ્યક છે?

ઉત્તર : પોતાના ને બીજાના ઉત્કર્ષને માટે કર્મ કરવાનું અત્યંત આવશ્યક છે. ધર્મ અથવા અધ્યાત્મ અને જ્ઞાન, બક્તિ તથા યોગને નામે આપણે પ્રજાને પ્રમાદી, આળસુ અને અકર્મણ્ય થવાનો ઉપદેશ કે સંદેશ ના આપી શકીએ.

પ્રશ્ન : આત્મવિકાસની ઊંચી અવસ્થાએ પહોંચ્યા પછી પણ કર્મ રહી શકે ખરો?

ઉત્તર : એવી અવસ્થાપર પહોંચ્યા પછી કર્મ સ્વાભાવિક થાય છે કે સહજ બની જાય છે. એ કર્મ બીજાના કલ્યાણનું કર્મ હોય છે. એ જાગ્રતને માટે ઉપયોગી અને આશીર્વાદરૂપ ઠરે છે.

પ્રશ્ન : કર્મના પરિણામે બીજા કઈ બદીઓ પેદા થવાનો સંભવ રહે છે, જેવો આપે અગાઉ ઉલ્લેખ કર્યો છે.

ઉત્તર : અલંતા, મમતા, આસક્તિ, સ્વાર્થવૃત્તિ, અંગત રાગદ્વેષ પદપ્રતિષ્ઠાની લાલસા, ધન તેમ જ સત્તાની લાલચ, વિષયોના ઉપભોગની તૃષ્ણા અને એથી પ્રેરાઈને થતો માનવતારહિત અનીતિ-પૂર્ણ વ્યવહાર.

પ્રશ્ન : દેશની સમૃદ્ધિ ને સુખાકારી માટે કર્મની આવશ્યકતા છે?

ઉત્તર : કર્મની આવશ્યકતા જરૂર છે. પરંતુ આંખ મીચીને બુદ્ધિ ગીરો મૂકીને કરવામાં આવતાં અહંકારયુક્ત જડ કર્મ કરતાં જાગૃત, માનવતાપૂર્ણ, વિવેકયુક્ત કર્મની, સત્કર્મની અથવા કર્મયોગની આવશ્યકતા અધિક છે. દેશનું ગૌરવ વધારવા તથા તેને સમૃદ્ધ ને સુખી કરવા જીવનના પ્રત્યેક ક્ષેત્રમાં એવા કર્મ-યોગીઓની કે સત્કર્મપરાયણ સાચા પુરુષોની ખૂબ જ મોટી આવશ્યકતા છે. એ દિશામાં ઉત્તરોત્તર આગળ વધવાને બદલે આજદી પછી આપણે પાછળ પડતા જઈએ છીએ. એ પરિસ્થિતિ દેશ માટે સારી તો નથી જ. ખરે દુઃખદ છે.

ગ્રાહકોને સૂચના

અધ્યાત્મ માસિકના ગ્રાહકોને ખાસ સૂચના આપવામાં આવે છે કે તેઓએ માસિકના રેપર ઉપરનો તેઓનો ગ્રાહક નંબર નોંધી લેવો ને ભવિષ્યમાં પત્રવ્યવહાર માટે તેનો ઉપયોગ કરવો.

વળી તેઓના સરનામામાં કોઈ ફેરફાર હોય તો તેની જાણ ડો. બી. જે. જાગણી, ૨૪, નાલંદા ટેનામેન્ટ્સ, ભાંગલીગેટ પાસે, તળાજા રોડ, ભાવનગર-૩૬૪૦૦૨ ને કરવી. રવાનગી વિભાગનો બધો કાર્યભાર તેઓ સંભાળતા હોવાથી, કોમ્પ્યુટરમાં તે ફેરફાર તુરત જ નોંધાઈ જતાં, વિલંબ ટાળી શકાય છે. અંક ના મળ્યાની ફરિયાદ પણ તેઓને કરી શકાય.

—તંત્રી

મૌન સાધના શિબિર-૨૦૦૦

દશાબેન

આજે મને આ મૌન શિબિરમાં આવવાની જે અમૂલ્ય તક સાંપડી છે તે પૂ. મા તમારી જ કૃપાને આભારી છે. મૌન શિબિર વિશે જણાવું તે પહેલાં મને આ પરાશક્તિનો પરિચય કેવી રીતે થયો ને ક્યાં થયો તે હું જણાવવા માંગું છું.

૯૨ ની જુલાઈમાં મા જ્યારે અંબુબેનને ત્યાં ઓટાવા સત્સંગ માટે થોડા સમય માટે આવેલાં ત્યારે મને માની અમીદૃષ્ટિ મળી. મને ખબર ન હતી કે તે દૃષ્ટિ મારા આધ્યાત્મિક જીવનને જાગૃત કરવા માટેની હતી. તે પછી પ્રભુભક્તિમાં મારી ઘણી પ્રગતિ થઈ. ઘણા સંતપુરુષોના દર્શન, તેમની અમુલ્ય વાણી સાંભળવાની તક મળી. પણ મારી ભક્તિએ વધારે ઝડપ તો ૯૭ ના જુલાઈ પછી પકડી. ૯૭ ના જુલાઈમાં પૂ. મા ઓટાવા આવ્યાં ત્યારે તેમણે બધા બાળકોને-ભક્તોને સત્સંગ કરાવી પ્રેમરસ, ભક્તિરસનું પાન કરાવ્યું ને કૃતકૃત્ય કર્યાં. ઓટાવાને નાના અંબાજીનું બિરુદ આપ્યું. એવું લાગતું હતું કે આ નાના અંબાજીનું બિરુદ આપ્યું એવું લાગતું હતું કે આ નાના અંબાજીમાં ના પધાર્યા હોય? સાક્ષાત્ જગદંબા ના પધાર્યા હોય?

માનું મધુરુ નીખાલસ હાસ્ય, નેત્રોમાંથી નીતરતી અમી-શક્તિ, કડક, પણ કૂલથી પણ કોમળ સ્વરૂપ, જીવનની સંયમતાને નિયમીતતા, અને તેમાંય છેલ્લા ૧૬ વર્ષના કડક ઉપવાસ. આ જીવનધારા મારા હૃદયને સ્પર્શી ગઈ. એક અજાણશક્તિ હતી જે

મને માની તરફ ખેંચતી હતી. જ્યારે જ્યારે હું તકલીફમાં મૂકાઉં કે માને પ્રાર્થના કરું કે મા આવો હવે તમારી જરૂર છે. ત્યારે મા કોઈ પણ સ્વરૂપે આવી મારાં કાર્યો કરી જાય છે.

મૌન શિબિરમાં આ અનુભવ મારા જીવનમાં નવો હતો. મૌન શિબિરમાં જવાનું અચાનક જ નક્કી થયું. અશક્ય હતું પણ જાણે માની જ ઈચ્છા હતી અમને બોલાવવાની. આ મૌન શિબિર જે કેલગરી શહેરથી ૪૫ મિનિટ શહેરના કોલાહલથી દૂર કુદરતના ખોળે, નદીના કિનારાને લહેરાતા વૃક્ષોની વચ્ચે શાંત બ્રેગ ક્રીક નામના સ્થળે યોજવામાં આવેલી.

૧૪ મી જુલાઈએ કેલગરી એરપોર્ટ અમે ઉતર્યા ત્યારે હેમંતભાઈ અને નરેન્દ્રભાઈ લેવા આવેલા. પાછળથી જાણવા મળ્યું કે બધાને અમારા આગમનની ખબર ન હતી. એ તો માની કૃપાથી જ હેમંતભાઈએ ક્ષેત્ર કર્યો ને જાણ્યું કે અમે આવે આવી રહ્યા છીએ! દિવસ બહુ સરસ હતો. તેમાંય મન ઉત્સાહ ને ઉમંગથી ભરેલું હતું, હોય જ ને! માને મળવાનું હતું ને? જાણે સરિતા સમુદ્રમાં મળવા ચાલી. આ મારી જીંદગીનો પહેલો પ્રસંગ હતો.

શિબિર પહોંચતાં જ માના દર્શન દૂરથી થઈ ગયાં ને પ્રવાસનો થાક ઉતરી ગયો. વાતાવરણ ખૂબ જ આધ્યાત્મિક લાગતું હતું. અનેરી શાંતિ, મૌન, અને તેમાં 'ૐ નમો ભગવતે વાસુદેવાય'ના મંત્રોગાન થઈ રહ્યા હતા. એમ લાગ્યું કે હું વૃંદાવનમાં આવી ગઈ છું. "ૐ મા"ના તોરણો બધે લાગેલાં. જાણે સંદેશો આપના હતા કે તમે ૐ પાસે, મા પાસે પહોંચવા જ આવ્યા છો. એક શણ તો એમ જ થયું કે બસ આ પવિત્ર સ્થળમાંથી પાછા જવું જ નથી. શિબિરમાં દૂર દૂરથી, જુદા જુદા દેશોમાંથી આવેલા તેમના

ભક્તો સાથે પરિચય થયો. જાણે હું તેમને બધાને ઘણા સમયથી જાણતી હોઉં તેમ હળી મળી ગઈ.

શું ગમ્યું? બધું જ. ન ગમવા જેવું કાંઈ હતું જ નહીં આ શિબિરમાં.

આ શિબિરમાં મને,

૧. નિયમિતતા—સમયસર ઊઠવાની, સમયસર સૂવાની, અને દૈનિક કાર્યક્રમોની શીખવા મળી.

૨. સંયમતા—શિસ્તપાલન. આહાર, નિદ્રા ને વાણીની સંયમતા જાળવવાની તક સાંપડી.

૩. આરોગ્ય—આરોગ્ય અલ્પપણ સાત્ત્વિક—સાદો આહાર, નિયમિત સવારના પ્રભુને કરાતા પ્રણામ, ચાલવાની ને દોડવાની કસરત વિશે જાણવા મળ્યું.

૪. પ્રેમભાવ—પ્રેમ જ પ્રભુનું સ્વરૂપ છે. તે આ શિબિરમાં જોવા મળ્યું. દરેક વ્યક્તિ એકબીજાપર પુષ્કળ પ્રેમ રાખી જે વહેવાર કરતા હતા તેના પરથી દરેક મનુષ્યને પ્રાણી માટે પ્રેમભાવ રાખવાં. આદરસન્કાર કરવો તે શીખવા મળ્યું. વસુધૈવ કુટુંબમ્ની ભાવના સાકાર થઈ.

૫. પૂ. શ્રી યોગેશ્વરજીની અમૃતવાણી ને સંદેશો—ભક્તિનો પુસ્તકો અને કેસેટ મળી. પૂ. ગાંધીજી અને બીજા મહાપુરુષોના જીવનચરિત્રની ગાથા જાણી મને મારા જીવનને સુધારવાની પ્રેરણા મળી.

૬. આ શિબિરમાં મારો આત્મવિશ્વાસ એટલો વધી ગયો કે પ્રણામ કરતી વખતે, જે હું પહેલી વાર કરતી હતી, શારીરિક

તકલીફે, ચાંદા, ફેદાના રૂપે પડી તેની ને તેમાંથી નીકળતા રક્તની મને જરા પણ જાણે કે વેદના ના થઈ. જાણે માએ તેમની પ્રેમકૃપાનો લેપ તેના પર ના લગાવી દીધો હોય?

૭. સાધના, અધ્યયન, જપ કરવાની મને અમૂલ્ય તક મળી. પૂ. શ્રી યોગેશ્વરજીના પ્રવચનથી જાણ્યું કે સાધના માટે, એકાંતનું સેવન, નદી-કિનારો, સરિતાનો કે સુંદર ઉદ્યાન જ આવશ્યક છે. જે અમને અહીં શિબિરમાં મળી શક્યું. એકાંતમાં જ મનુષ્ય દુન્યવી વસ્તુઓને ભૂલીને પ્રભુની પાસે જઈ શકે છે.

૮. ગુરુપૂર્ણિમાના પવિત્ર પર્વે મને માનાં સતત દર્શન મળ્યાં. જેનાથી મારી શિબિરની યાત્રા સફળ થઈ ગઈ. માની સતત ઝંખી થતાં મારું મન પ્રેમભક્તિથી ઊભરાઈ ગયું. જેમના ક્ષણિક દર્શનોની ક્ષણો મેળવવા ઓટાવાથી, ન્યુજર્સી અને ઓટાવાથી ટોરોન્ટો દોડતા હતા. તેમણે પૂરો દિવસ-બધી જ ક્ષણો અમારી સાથે, ભક્તો સાથે ગાળી. સવારે પાંચ વાગ્યા નથી. ઉત્સવ શરૂ થઈ ગયો નથી. પૂ. પ્રભુશ્રીની પૂજા પછી પૂ. માએ ૧૫૦૦ પ્રણામ અને ભક્તોએ થોડા ઘણા પ્રણામનાં પુષ્પો અર્પિત કર્યાં. મા તે દિવસે પૂર્ણ રીતે પ્રકાશી રહેલાં, આનંદીત, ઉત્સાહીત હતા. જાણે પૂ. શ્રી તેમની સાથે જ ઉપસ્થિત ના હોય? બપોર પછીનો ભૂલ્કા-ઓનો કાર્યક્રમ પ્રસંગનીય હતો. કેનેડાથી અને અમેરીકાથી આવેલા બાળકોએ પૂ. શ્રી યોગેશ્વરજીના જીવનપ્રસંગ અને રામાયણનો એક પ્રસંગ નાટક રૂપે પ્રસ્તુત કરીને તેમની યાદોને અને રામ-પ્રભુની જીવનયાત્રાને તાજી કરી દીધી.

અંતે પૂ. મા પ્રભુજીના ધૂનના ગુંજારવથી આખું વાતાવરણ પવિત્ર બની ગયું. બધે જ આણુ આણુમાંથી “શ્રી યોગેશ્વરાય

નમઃ” અને “મા સર્વેશ્વર્યે નમઃ”ના અવાજ આવતા હતા.

૯. માનું એ ભક્તોને જમવાનું પીરસીને ‘અન્નપૂર્ણા’નું સ્વરૂપ પણ બતાવી દીધું. કેવા વિધ વિધ સ્વરૂપે મા પરાશક્તિ અમારી સાથે વિચરી રહી છે તેનું સ્મરણ કરતાં હું મારી જાતને ધન્ય ગણું છું કે એમની સાથે ૭ દિવસ તો રહેવા મળ્યું. કાંઈ નહીં, ફૂલ નહીં તો ફૂલની પાંખડી.

હે મા આ શિબિરમાંથી મને ઘણું બધું જાણવા મળ્યું છે. આ મારી જીંદગીનો પ્રથમ અનુભવ છે પરંતુ મેં અમુક નિયમો લેવાનું નક્કી કર્યું છે જે મારા જીવનને નિયમિત ને સંયમશીલ બનાવે અને મારા આધ્યાત્મિક જીવનની ઉન્નતિ કરે. આશા રાખું છું કે મા તમે મને આમાં સફળ થવા મદદ કરશો અને આવી શિબિર વારે વારે કરતાં રહેશો.

મા મેં તમને હંમેશા ગુમ સ્વરૂપે જગજનની બનીને મદદ કરતાં જોયાં છે. પણ જો મારી ભક્તિ સાચી હોય અને મને મારા મા-પ્રભુમાં પૂર્ણ નિષ્ઠા હોય તો હે જગદંબા મને તમારા અસલ સ્વરૂપનાં દર્શન આપશો. જાણું છું કે મેં મારા જીવનમાં ઘણા અપરાધો કર્યાં છે. પણ નાદાન ગણીને પણ મા તમે તમારા અબુધ બાળકને માફ કરી દેજો ને દર્શનનું દાન જરૂર આપશો. જાણેઅજાણે મારાથી થઈ ગયેલી ભૂલને માફ કરી દેશો. ને મારા જીવનની નાવને પાર ઉતારજો.

“દર્શન કાળે દીલડું મારું ઝંખે દિવસ ને રાત રે,
જળવીણ ઝૂરે માછલડી જેમ એવો મારો ઘાટ રે.”

॥ ॐ ॥

શ્રી યોગેશ્વર સત્સંગ મંડળ-વડોદરા.

સત્સંગ : દર રવિવારે સાંજે ૬:૦૦ થી ૮:૦૦
નિત્ય સત્સંગ ચાલે છે.

વેચાણ : પ. પૂ. મહાત્માશ્રી યોગેશ્વરજી તથા પ. પૂ.
મા સર્વેશ્વરી દેવીના પુસ્તકો, શિવમહિમ્ન
સ્તોત્ર, સરળગીતા, વિષ્ણુ સહસ્ત્રનામ વિ.
જેવા પુસ્તકો, સ્વરૂપો અને કેસેટોનું વેચાણ
અહીં કરવામાં આવે છે.

લાયબ્રેરી : પ. પૂ. મા પ્રભુનાં પુસ્તકો અને કેસેટોની
લાયબ્રેરી અહીં ઉપલબ્ધ છે.

લવાજમ : અધ્યાત્મ માસિકનું વાર્ષિક તેમજ આ જીવન
લવાજમ અહીં સ્વીકારાય છે.

જાહેરાત : જો તમારે અધ્યાત્મ માસિકમાં જાહેરાત
આપવી હોય તો અહીંયા સ્વીકારાશે.

★ સ્થળ ★

શ્રી વિજયભાઈ પંડિતજી.

મા સર્વેશ્વરી જ્યોતિષ કાર્યાલય.

ચોખંડી, ભીડભંજન હનુમાનજીના મંદિર પાસે,
વડોદરા-૩૯૦ ૦૧૭.

ફોન નંબર : ૦૨૬૫-૪૩૬૨૧૬

ફેક્સ નંબર : ૦૨૬૫-૪૩૫૩૭૧

EMAIL : MAA PANDITJI @ USA.NET

॥ ॐ ॥

મા સર્વેશ્વરી જ્યોતિષ કાર્યાલય

આપના જન્માક્ષર દ્વારા તમારા જીવનની ભૂતકાળ-
વર્તમાનકાળ અને ભવિષ્યની મુંઝવતી કોઈપણ સમસ્યાના નિવારણ
માટે સ્પષ્ટ-સચોટ અને પ્રમાણભૂત માર્ગદર્શન આપવામાં આવે છે.

દેશ તથા ખાસ કરીને પરદેશના જન્માક્ષર તદ્દન આધુનિક
સંશોધિત શોધખોળ મુજબ વલ્ડબેસ્ટ કોમ્પ્યુટરાઈઝ તેમજ સ્વહસ્ત
નિર્મિત જન્મપત્રિકા જન્મસ્થળના અંશાસ-રેખાંશ અને સૂર્યોદય પરથી
શુધ્ધ-સુક્ષ્મ-સચોટ ખગોલ સિધ્ધ જન્માક્ષર, વર્ષપત્રિકા તથા સંપૂર્ણ
લાઈફ રીડીંગ વાળી જન્મપત્રિકા બનાવી આપવામાં આવે છે.

જન્મ કુંડલીમાં થતાં અશુભયોગો, તાંત્રિક-પિતૃદોષો, આધિ-
વ્યાધિ-ઉપાધિ તેમજ સર્વ અનિષ્ટોના નિવારણ માટે, કાર્યસિધ્ધી-
મનોરથ પૂર્તિ જેવા અનુષ્ઠાનો, વાસ્તુ-નવચંડી-મૂર્તિઓની પ્રાણપતિષ્ઠા
જેવા યજ્ઞો, માંગલિક તથા મરણોત્તર ક્રિયાઓ શ્રદ્ધાને શાંતિપૂર્વક
સાત્વિક-નિર્વ્યસની બ્રાહ્મણો દ્વારા સ્વયં કરી આપવામાં આવે છે.

બહારગામથી પત્રદ્વારા માર્ગદર્શન મેળવવા માટે

★ તમારું સંપૂર્ણ નામ, સરનામું, જન્મ તારીખ-સમય-સ્થળ
તેમજ રૂ. ૨૫૧/- નો MO કે DD મોકલાવવો.

★ અમને રૂબરૂ મળતાં પહેલાં એપોઈન્ટમેન્ટ લેવી ખૂબ જરૂરી છે.

શ્રી વિજયભાઈ પંડિતજી

જ્યોતિષાચાર્ય (ડબલ ગોલ્ડ મેડાલીસ્ટ)

પ્રોફેસર (જ્યોતિષ વિભાગ) એમ.એસ.યુ.નિ.

મા સર્વેશ્વરી જ્યોતિષ કાર્યાલય.

ચોખંડી, ભીડભંજન હનુમાનજીના મંદિર પાસે, વડોદરા-૧૭.

ફોન નં. ૯૧-(૦૨૬૫) ૪૩૬૨૧૬, ફેક્સ નં. ૪૩૫૩૭૧

EMAIL : MAA PANDITJI@USA.NET

સમય : દરરોજ સાંજે ૪થી ૮ રવિવારે રજા.

મૌન સાધના શિબિર-૨૦૦૦

લનાબેન

પ્યારા મા-પ્રભુના ચરણોમાં કોટી કોટી પ્રણામ.

આપની કૃપા તો જીવનમાં ડગલે ને પગલે અનુભવવા મળે છે. તેમાં બાળકો સહિત શિબિરમાં આવ્યા તે આપની વિશેષ કૃપા તા. ૮ મીએ કેલગારી એરપોર્ટ પર જે ભાઈ-બેનો લેવા આવ્યા હતા તેમના હાથમાં મૌન-સાધના શિબિરનું બોર્ડ જોયું. ત્યારે જ આંખમાં પાણી આવી ગયાં કે મા-પ્રભુ તમારી યોજના કેવી ભલ્ય! પછી શિબિર સ્થળે પણ જેવા દરવાજામાં દાખલ થયાં કે ત્યાં પણ સ્વાગતમ્ સાથે મૌન સાધના શિબિરનું બોર્ડ મોટા અક્ષરોમાં જોયું, વાંચ્યું. પ્રવેશ કરતાની સાથે જ મહામુનિનાં આશ્રમમાં પ્રવેશ કર્યો હોય તેવું લાગ્યું.

રાત્રે આવીએ છીએ તો જાણે બાળકોની રાહ જોતા ઊભા હોય તેમ પૂ. મા આપ દરવાજામાં જ દર્શન આપવા માટે પધારો છો અને પછી તરત જ જમવાની સુચના આપો છો. મા તમારું કેવું વાત્સલ્ય! કેવો તમારો અનંત પ્રેમ! આપનું જીવન પણ ખુલ્લી કિતાબ જેવું. જેને જેટલું ગ્રહણ કરવું હોય તે એ પ્રેમના મહા-સાગરમાંથી પામી શકે છે. અમે ઘરે કાંઈ સાધન-ભજન ના કરી શકીએ તે માટે જ આપ આવી શિબિરનું આયોજન અમારા લાભાર્થે કરો છો. શિબિરના નિયમો પણ આપે જ બતાવેલા. તેમાંથી જેને જે ગમે તે નિયમ લઈ તેનું પાલન કરીને બંધાય એટલું ભાઈ બાંધી લે છે.

શિબિરજીવન દરમ્યાન એક તો વહેલા ઊઠવાની ટેવ પડે,

સાધના જ કરવી હોય તો ઊંઘ પર પણ કાપ ખોરાક પણ કેવો લેવો તે વિશે પણ ચાર્ટ બનાવેલો. અગિયારસ કે ગુરુપૂનમે દૂધ-ફળ લેવા, બપોરે હલકો ખોરાક-સલાહ આપવું તેની પણ આપ સતત ચિંતા કરો છો. વળી બાળકોએ પણ આ શિબિરમાં ભાગ લીધો છે તે માટે ખોરાકમાં ફેરફાર કરી મગભાત અને બીજે દિવસે ખીચડી જેથી કોઈને ભોજનમાં પણ કંટાળો ના આવી જાય એ જ રીતે સાધન ભજનમાં પણ દૈનિક કાર્યક્રમમાં પણ જરૂરી હોય તેવા ફેરફારો કરી અમુક સમયમાં વાંચન, કે જપ ધ્યાન વિગેરે કરવાની છૂટ. વળી પ્રભુના પ્રવચન સમયે કે પછી હોલના ચાલુ કાર્યક્રમે કોઈને ઊંઘ આવી જાય તો પૂ. માને ખૂબ જ દુઃખ થાય. ચાલુ પ્રવચને ઊંઘવું એ તો પ્રભુનું કે તે તે સંતનું અપમાન છે. તેની નાનકડી સજા સૌને ઊભા રાખીને પ્રવચન સાંભળવાનું અને સાથે આપ પણ એમાં અમારી સાથે જ ઊભાં રહો છો. એટલે ફક્ત તમે આજ્ઞા જ નથી કરતાં પરંતુ તેનું પાલન આપ પણ કરો છો. અને પોણો કલાક ઊભા રહ્યા પછી ૨૦ થી ૨૫ મિનિટ છેલ્લે પ્રવચન પૂરું થાય ત્યાંસુધી સૌની સાથે આપ પણ પ્રણામ કરો છો. અને વળી ભોજન સમયે પાછું વાત્સલ્ય દર્શાવી આપ પીરસવા (પ્રસાદી આપવા) પણ પધારો છો. કેવી કરુણા!

ઈશાવાસ્ય ઉપનિષદ

શ્રોત્રોચ્ચરણ

(૧) આરંભ

શંકરાચાર્ય ભગવાને વિદ્વાનોએ વાંચવા, પાઠ કરવા ને મનન કરવા જેવાં જે દસ ઉપનિષદ કહ્યાં છે તેમાં ઈશાવાસ્ય ઉપનિષદ સૌથી પહેલું છે. ટૂંકું પણ તે સૌથી વધારે છે ને લોકપ્રિય તથા પ્રખ્યાત પણ ઘણું છે. વ્યાવહારિક જીવન ને કર્મપર તેમાં ખાસ ભાર મૂકવામાં આવ્યો હોવાથી કર્મમાં માનવાવાળા ને કર્મરત માણસો પણ તેના તરફ ખાસ આદરભાવ રાખે છે. કેટલાક તો તેનો નિત્યપાઠ પણ કરે છે. કોઈ કોઈ ઠેકાણે સમૂહ પ્રાર્થનાના કાર્યક્રમમાં પણ તેનો લાભ લેવાય છે. એ રીતે માણસોનું ધ્યાન તેના તરફ ઠીક ઠીક ખેંચાયું છે.

કેટલાક લોકો એમ માને છે કે ઉપનિષદ તો વિદ્વાનોને માટે છે, સાધારણ બુદ્ધિવાળાનું તેના વાચનમનનમાં કામ નહિ. તો કોઈક તેને સંસારના વ્યવહાર છોડી દીધા પછી સમજવાની સામગ્રી સમજે છે ને વર્તમાન જીવન સાથે તેને કાંઈ સંબંધ નથી એમ માને છે. પણ તે માન્યતા ભૂલભરેલી છે. ઉપનિષદ તો ધર્મપ્રેમી ને જીવનની ઉન્નતિમાં માનનાર દરેક માણસ માટે છે. તે વ્યવહાર કરતાં કરતાં પણ વિચારી કે સમજી શકાય છે, ને તેની સાચી સમજ આપણા વ્યવહાર તેમ જ જીવનને સુંદર ને સરસ બનાવવામાં મહત્ત્વનો ફાળો આપી શકે તેમ છે. એટલે તેનો વિચાર સૌએ કરવાની જરૂર છે. ઉપનિષદ કોઈ એક વર્ગની નહિ પણ મનુષ્યમાત્રની મૂડી છે.

વિચારની જરૂર જીવનમાં ઘણી છે. પરંતુ એકલો વિચાર

ખાસ કામ નહિ લાગે. વિચાર સાથે તેનો અમલ કે આચાર જોઈશે. આપણે ત્યાં વિચારકોની કમી નથી. વધારે યા ઓછા પ્રમાણમાં વિચાર કરવાની શક્તિ લગભગ દરેક માણસમાં હોય છે. શાસ્ત્રીય જ્ઞાન ને વિદ્વત્તા તથા શાસ્ત્રાભ્યાસમાં પ્રવીણ પુરુષો પણ ઘણા છે. વેદ, ઉપનિષદ ને ગીતા જેવા ગ્રંથોના સારભાગને મોઢે બોલી જાય ને તેના પર ઊંડામાં ઊંડો ઉપદેશ આપી શકે ને વિસ્તારથી લખી શકે તેવા પણ ઘણા છે. પણ મુખ્ય જરૂર અનુભવની કે વ્યાવહારિક જીવનમાં તેને ઉતારવાની છે ને તેવા પ્રયોગપ્રેમી પુરુષો થોડા છે. જીવનને ઉજ્જવળ કરવા એવી પ્રયોગપ્રિયતા કે પારંગતતા મેળવવાની જરૂર છે. માટે આપણે આચાર કે વ્યવહાર તરફ વધારે ધ્યાન આપીએ તે જરૂરી છે. જીવનના ઉત્કર્ષ માટે જરૂરી વસ્તુ તે જ છે. તેના વિનાના એકલા મનનથી કોઈ વિશેષ હેતુ નહિ સરે.

(૨) ત્યાગની ભાવના

ઈશાવાસ્યોપનિષદમાં કર્મનો મહિમા ખૂબ સારી રીતે ગાવામાં આવ્યો છે. જીવનની ઉન્નતિમાં કર્મનો ફાળો કેટલો બધો મહત્ત્વનો માનવામાં આવ્યો છે તેનો ખ્યાલ આ ઉપનિષદપર નજર નાંખતાં સહેજે આવી જાય છે. ભારતના ઋષિવરોએ આધ્યાત્મિકતા, તત્ત્વજ્ઞાન કે આત્મોન્નતિને નામે બે હાથ જોડીને જગતને મિથ્યા ને અસાર માનીને બેસી રહેવાનો જ ઉપદેશ આપ્યો છે એવું જે લોકો માની બેઠા છે તેમની માન્યતા ખોટી છે એવું આ નાનકડા ઉપનિષદને વાંચવાવિચારવાથી સહેજે સમજી શકાય છે. આ ઉપનિષદ કદમાં ઘણું નાનું છે પરંતુ સારની દૃષ્ટિએ મોટું છે. થોડા શ્લોકોમાં ઘણો મહત્ત્વનો મસાલો જોઈતો હોય તો આ ઉપનિષદ જોયાવિના ચાલે તેમ નથી.

આ ઉપનિષદની શરૂઆતમાં જ કહેવામાં આવે છે કે જગતમાં જેટલા પદાર્થો છે તે બધા પરમાત્માથી ઓતપ્રોત છે. પરમાત્મા

સંસારના બધા જ પદાર્થોમાં વ્યાપેલા છે. જગતમાં જે કંઈ પદાર્થો દેખાય છે અથવા જુદાં જુદાં નામ ને રૂપ ધારણ કરીને જે વસ્તુ વિલસી રહી છે તે પરમાત્માનું જ પ્રતીક છે. પરમાત્મા જ રસ-રૂપે, પ્રેમરૂપે, પ્રકાશરૂપે ને સુંદરતારૂપે સંસારમાં પ્રકાશી રહ્યા છે. સૌથી પહેલાં તો માણસે આ સત્યને સમજી લેવાની જરૂર છે. તેની સાથે સાથે જ પદાર્થો પરમાત્માના છે તેમનો જરૂર પ્રમાણે સ્વાદ લેવામાં કે ઉપયોગ કરવામાં કશી હરકત નથી એ પણ સમજી લેવાની જરૂર છે. એટલે કે સંસારનો ને સંસારની વસ્તુનો કોરો ત્યાગ જરૂરી નથી. સંસારના પદાર્થો ને વાતાવરણની વચ્ચે રહેવામાં કશી હરકત નથી. સંસારની રચના ને તેમાં માનવનો પ્રવેશ જ તેના જરૂરી રસાસ્વાદને માટે છે. પરંતુ એ સ્વાદ ને ભોગ એવો અમર્યાદ ન હોવો જોઈએ કે તેમાં ડૂબીને માણસ પોતાનું કર્તવ્ય જ ચૂકી જાય અથવા તો પરમાત્માને ભૂલી જાય. એટલે ઉપનિષદ કહે છે કે સંસારનો ઉપભોગ ત્યાગભાવથી કરવો જોઈએ.

ત્યાગભાવનો અર્થ બહુ અટપટો અને અધરો નથી. બધા જ પદાર્થો પરમાત્માના છે તેથી માણસે તેમના સમાગમ કે સંબંધમાં આરવાનું થાય ત્યારે તેમના પર માલિકીપણાની મહોર મારવાની જરૂર નથી. માલિકીપણાની દૃષ્ટિ રાખવાથી અથવા પદાર્થોમાં મમત્વ રાખવાથી માણસ રાગદ્વેષ, સુખદુઃખ ને હર્ષશોકનો અનુભવ કર્યા કરે છે. માટે જ મહાત્મ પુરુષોએ માલિકીપણા ને મમતાના ભાવોનો ત્યાગ કરીને સંરક્ષક ભાવને વિકસાવવાનો ઉપદેશ આપ્યો છે. પરિણામે પદાર્થોના સ્વાદ લઈને માણસ સુખ મેળવે ખરો, પરંતુ પદાર્થોના વિયોગની દશામાં તે દુઃખી ન થાય ને શોકની માઠી અસરથી મગજ પરનો કાબુ પણ ન ખોઈ બેસે. તે એમ જ માને કે જે પદાર્થો પરમાત્માના હતા તે પરમાત્માએ લઈ લીધા માટે તેમનો શોક વ્યર્થ છે. આ રીતે આ વિવેકનો ઉપયોગ મનની સ્થિરતાને સાચવી રાખવામાં થઈ શકે છે. અવિત્રભાવની માવજત માટે પણ આવી સમજ ખૂબ ખૂબ ઉપયોગી થઈ પડે છે. □

ચિત્તશુદ્ધિ

વિનોબા

જનસેવા માટે કે સાર્વજનિક કામો માટે આપણે સમય આપીએ છીએ, બુદ્ધિ તેમ જ શક્તિ વાપરીએ છીએ એ તો બરાબર જ છે, પણ એટલું પૂરતું નથી. જે સેવા કરવા નીકળ્યાં છે, તેને માટે એ જરૂરી છે કે તે સાથોસાથ પોતાની ચિત્તશુદ્ધિ પણ કરતો રહે. લોકસેવા તેના પરિમાણ પર, હૃદયશુદ્ધિ પર અને સાચા પ્રેમભાવ પર નિર્ભર છે, તેના વ્યાપ પર નહીં. તેથી એમ જ કહેવું પડે કે ચિત્તશુદ્ધિ કરવી એ જ સાચી સાર્વજનિક સેવા છે.

જેનું ચિત્ત શુદ્ધ થયું તેને એમ કહેવું નથી પડતું કે તારા ઘરની બહાર પણ જરા જોતો રહે. એ પોતાને પોતાના ઘરમાં જ બંધ કરીને નહીં રાખે. આત્મા સર્વવ્યાપક છે, તેથી ઘરની બહાર જે અન્ય દુઃખી લોકો છે, એમનો એ અવશ્ય ખ્યાલ કરશે. આમ કરવાનું તેને કહેવું નહીં પડે. આપોઆપ જ તેને સૂઝશે. આમ કર્યોવિના તે રહી જ નહીં શકે. ચિત્તશુદ્ધિ બાદ દેહની અંદર પૂરાઈ રહેવું શક્ય જ નથી. દેહના દરવાજા ખોલી નાંખીને બહાર ખુલ્લી હવામાં આવ્યાવિના તેનાથી રહેવાશે જ નહીં.

ચિત્તશુદ્ધિ કર્યોવિના અગર તો તેના માટે પ્રયત્ન કર્યોવિના જો સાર્વજનિક કામો કરવાનો સ્વાંગ સજ્જશું—અને આવું ઘણું લોકસેવકો કરે છે—તો તેનાથી દ્વેષ, અહંકાર, પક્ષપક્ષી વગેરે પેદા થઈ જશે.

* હે ઋતંભરે ! *

વેરભર્યા વિશ્વના ઘનતિમિરમાં
તે જ તો વાળ્યા તેજતણખા પ્રેમના
તું દીમિવંત શિવાની શર્વરી
તવ હૃદયમાંથી વહે અનર્ગલ સ્નેહ નિર્ઝેરી
જનની ! અમૃતની તું નિધિ
ને અતલતલમાં ઝળકતી
તારી સમીપે અનુભવું હું ઈશની સંનિધિ
તું સમાઈ મમ અંતરે, અંતરતરે, અભ્યંતરે.
તારા ચરણ સ્નિગ્ધ શરણ ઋતંભરે !
વરદાયિની, જગન્માતા નમોઽસ્તુતે.
આવ,
તવ પ્રકાશે વદન મારું દીપતું,
તવ કરુણાશ્રુ જળે,
મમ ધરા હૃદયની રઢિયાળી બને
તારા જ પદ સ્પર્શે નવશક્તિનો સંચાર,
આ યાતના, આ પીડા ને યુદ્ધની ભીષણ ભૂતા-
વળ
પેખતી હું તો ય, ના બનતી હતાશ,
જોઈ રહું શાશ્વત પ્રકાશ
ને ઉછળે આનંદના ઉન્મેષ
મા ! માત્ર તારાં સ્મરણે
માત્ર તારાં જ સ્મરણે

— પ્રો. નલિની બ્રહ્મભટ્ટ

રામકથા

(ગાંધી ચાલુ)

યોગેશ્વરજી

(શ્રી યોગેશ્વરજીની સિદ્ધ કલમે આલેખાયેલ રામકથા)

સીતાનો ત્યાગ

સીતાના ત્યાગની વાત સાંભળીને ઊંમિલાને ભારે દુઃખ થયું.
એના મગજ પર એક અણધારી ચિંતા આવી પડી.

લક્ષ્મણને ઉદ્દેશીને એ કહેવા માંડી : 'સીતાના ત્યાગના સમા-
ચાર અત્યંત અસંગલ અને વેદનાજનક છે. એ સાંભળીને મને
કાંઈનું કાંઈ થઈ જાય છે, સીતાના ત્યાગથી અયોધ્યાને માથે મોટી
આફત આવી પડશે. લાંબા વખતના વિયોગ પછી સીતાને હજુ તો
હમણાં જ રામનો મેળાપ થયો છે, ત્યાં તો એ એનો ત્યાગ કરવા
માટે તૈયાર થયા! એથી વધારે કરુણતા બીજી કઈ હોઈ શકે?
સીતા તો એમના આદેશાનુસાર ચાલવાની તૈયારી બતાવે એ
સમજી શકાય તેવું છે. પરંતુ એવો આદેશ આપતાં પહેલાં, એમણે
વિચાર તો કરવો જોઈએને? એવો આકરો આદેશ...'

ઊંમિલા વધારે ન બોલી શકી. એનું હૈયું ભરાઈ આવ્યું.

લક્ષ્મણે કહ્યું : 'રામ જે સંકલ્પ કરે છે તેને એટલી સહેલાઈ-
થી, પૂરો કર્યા સિવાય નથી છોડતા, એવો એમનો સ્વભાવ છે.
એટલે મને લાગે છે કે, એ સીતાનો ત્યાગ કરશે જ. એમને
એમના એ સંકલ્પમાંથી કોઈ જ નહિ ચળાવી શકે.'

ઊંમિલાએ સીતાની પાસે પહોંચીને કહ્યું : 'તારે માથે આ શી
મુસીબત આવી પડી? વિધાતાનું તે કાંઈ બગાડયું છે કે તારા

જીવનમાં વારંવાર આવાં વિધ્નો લાગ્યા કરે છે.’

‘રામના આદેશને મંગલ માનીને એ પ્રમાણે ચાલ્યા સિવાય છૂટકો નથી.’ સીતા બોલી : ‘રામનું સુખ એ મારું સુખ, રામની શાંતિ મારી શાંતિ અને રામનો યશ માન્યો છે. એની પૂર્તિ માટે જે કરવું પડે તે બધું જ કરી છૂટવાની મારી ફરજ છે.’

‘તો પછી મને પણ તારી સાથે લઈ જાવ તું વનમાં તથા દુઃખમાં રહે ને હું મહેલમાં તથા સુખમાં રહું એ મને ન ગમે.’

‘છતાં પણ રામની આજ્ઞા મારે એકલીએ વનમાં જવું એવી છે એટલે તારે જેમ તેમ કરીને ગમાડવું પડશે.’

ઊંઘવાએ રામને પણ સમજાવવાનો પ્રયાસ કરી જોયો પણ રામ ન માન્યા.

એ એમના નિર્ણયમાં દૃઢ રહ્યા.

ઊંઘવાએ લાચાર બનીને પૂછ્યું : ‘માતા કેકેયીએ વનવાસની આજ્ઞા તો તમને જ આપેલી, તોપણ તમારી સાથે લક્ષ્મણ તથા સીતા બંને વનમાં આવવા તૈયાર થયેલાં, તેવી રીતે હું પણ સીતાની સાથે વનમાં જાઉં તો શું ખોટું છે?’

‘સીતા તથા લક્ષ્મણને તો મારી સાથે આવવા લાગતાવળગતા સૌની સંમતિ મળેલી, પરંતુ હું તને સંમતિ નહિ આપી શકું અને લક્ષ્મણ પણ નહિ આપી શકે. તને તેવી સંમતિ આપીને મારે લક્ષ્મણને અન્યાય નથી કરવો, લક્ષ્મણ તને વનમાં મોકલવા તૈયાર થાય તો પણ મારી ઈચ્છા સીતાને એકલી જ મોકલવાની છે.’

કૌશલ્યાદિ માતાઓ તથા ભરતના વિરોધની અસર પણ રામ-પર જોઈએ તેવી ન થઈ. રામનો સંકલ્પ અચળ રહ્યો, અને

લક્ષ્મણને ન છૂટકે સીતાના ત્યાગના કઠોર કાર્યમાં નિમિત્ત બનવા માટે તૈયાર થવું પડ્યું.

અયોધ્યાપુરીના પ્રજાજનોમાં રામે કરવા ધારેલા સીતા-ત્યાગના સમાચારથી શોકની લહરી ફરી વળી. સીતાના સંકટને પોતાનું સંકટ સમજીને મોટા ભાગના પ્રજાજનો વિલાપ કરવા માંડ્યા.

કેટલાક રામની મહાનતાની નિર્મમતાની તથા એમના ત્યાગ-ભાવની પ્રશંસા કરવા લાગ્યા.

એમણે પરસ્પર કહેવા માંડ્યું : ‘રામનો સંકલ્પ તો જુઓ. એ સંકલ્પ સીતાને માટે તો દુઃખદાયક છે જ, પરંતુ એમને પોતાના માટે પણ કેટલો બધો ક્લેશકારક છે?’

‘સીતાના વિયોગની વેદના વેઠવા માટે એ સામેથી ચાલીને તૈયાર થયા છે એ કોઈ ઓછું અગત્યનું છે?’

‘એ એમનું અદ્ભુત મનોબળ બતાવી આપે છે.’

‘પ્રજાના નાના વર્ગને માટે પણ એ કેટલું બધું ધ્યાન રાખે છે એની એના પરથી ખાતરી થાય છે.’

રામે રથ તૈયાર કરવાનો સંકેત કર્યો એટલે, રથને તૈયાર કરવામાં આવ્યો.

રામને તથા બીજાં પ્રિયજનોને પ્રણામ કરીને સીતા રથપર ચઢવા તૈયાર થઈ એટલે રામે કહ્યું : ‘વનમાં વનદેવતા તારું બધી રીતે રક્ષણ કરશે એટલે તને કોઈ જાતનું કષ્ટ નહિ પડે. આપણો આ ત્યાગ લોકાપવાદને શાંત કરવામાં મદદ કરશે. પ્રજાનો પ્રત્યેક વર્ગ કોઈ પણ પ્રકારના અપવાદવિના આપણા પુર્નિભવનની

માગણી કરશે, ત્યારે એક વિપળના ય વિલંબવિના તને પાછી બોલાવી લઈશ.'

ભિભલાએ કહ્યું : 'હજુ તમારો નિર્ણય બદલો તો સારું.'

'હજુ એટલું બધું મોડું નથી થયું.' લક્ષ્મણે સૂચવ્યું.

પરંતુ રામે લક્ષ્મણને રથ ચલાવવાની સૂચના કરી એટલે એ નિરૂપાય બન્યો.

રથ ચાલી નીકળ્યો.

ભિભલાએ એ પહેલાં સીતાને એકવાર ફરીથી મળી લીધું.

અશ્રુછલેલી આંખને લીધે કોઈ કશું બોલી ન શક્યું.

સીતાએ દૂર દૂરથી દૃષ્ટિગોચર થતી અયોધ્યાપુરીને પ્રેમપૂર્વકના છેદ્યા પ્રણામ કરી લીધા. એ વખતે એનું અંતર અત્યંત આર્ત બની ગયું અને આકંઠ કરી ઊઠ્યું.

લક્ષ્મણે એ જોઈને કહ્યું : 'તમે જો રામને સંમતિ ન આપી હોત તો આ પરિસ્થિતિને ટાળી શકાત. હજુ તમારી ઈચ્છા હોય તો રથને પાછો લઈ જવા તૈયાર છું. મારે તમારો સાથ હોય તો રામને સમજાવવાની મારામાં પૂરતી શક્તિ છે.'

'હવે તો રામની ઈચ્છાનો અમલ જ કરવા દો.' સીતાએ કહ્યું : 'હવે તો રથને તમસાના તટપ્રદેશપર જ લઈ લો. રામની ઈચ્છા, આકાંક્ષા અથવા યોજનાનો જ વિજય હો.'

(ક્રમશઃ)

* મહાદુર્લભ માનવજીવન *

આ માનવજીવન મહાદુર્લભ છે. તેનો સદુપયોગ કરીને પરમાત્માની પ્રાપ્તિ કરવાની છે. માટે સંસારમાંથી મનને પાછું વાળીને પરમાત્મામાં લગાડી દેવું જોઈએ. તે માટે મોટી ઉંમર થતાં સુધી રાહ જોવાની જરૂર નથી. મોટી ઉંમર થશે એવો ભરોસો પણ ક્યાં છે? જીવન તો ચંચળ છે. ક્ષણે ક્ષણે ઓછું થતું જાય છે. ક્યારે પૂરું થશે તેની કોને ખબર છે? માટે જાગ્યા ત્યાંથી સવાર સમજીને સમજાવવાની પ્રાપ્તિ થાય ત્યારથી જ પરમાત્માનું દર્શન કરવાનો પ્રયાસ કરવો જોઈએ. નાની ઉંમરમાં પ્રભુપ્રાપ્તિને માર્ગે વળવાથી વહેલામાં વહેલી તકે શાંતિ ને મુક્તિ મેળવવાનો અવકાશ રહે છે ને મોટી ઉંમરે પ્રભુની કૃપાનું પેન્થન મળે તે ભોગવવાનું બાકી રહે છે. વિચાર કરી જોશો તો સમજાશે કે ઉછરતી યુવાનીમાં માણસ ધારે તે કામ કરી શકે છે. તે વખતે તેની શક્તિ તાજી ને પ્રબળ હોય છે. મન પણ ઉત્સાહ અને અવનવી આકાંક્ષાથી ભરેલું હોય છે. તેને જ વસ્તુમાં લગાડવામાં આવે તેમાં સહેલાઈથી રસપૂર્વક લાગી જાય છે. વધારે ભાગના લોકો તે વખતે સંસારના સુખની કામનાથી પ્રભુની પ્રાપ્તિના કામને ભૂલી જાય છે. તેમની વધારે ભાગની શક્તિ સંસારમાં વેડફાઈ જાય છે. પણ એનો અર્થ એવો નથી કે બધાએ તેમ જ કરવું. જેનામાં શ્રદ્ધા, હિંમત ને ઉમંગ હોય તે પોતાના સંસ્કારોને કેળવીને સંસારના વિષયોથી બને તેટલો અલગ રહી શકે છે ને ઈશ્વરની કૃપા મેળવવાનો પ્રયાસ પણ કરી શકે છે. યોગેશ્વરજી

✽ અખંડ જાગૃતિ ✽

માણસ જે સત્કર્મ કે દુષ્ટકર્મ કરે છે તેનું ફળ તેને વહેલું કે મોડું જરૂર મળે છે. જે માણસો હાલતાં ચાલતાં જૂઠું બોલે છે, કપટ કરે છે, દંભ, પાખંડ ને અનીતિનો આધાર લે છે; ચોરી, ખૂન તથા જુગાર ને વ્યભિચાર જેવાં મહાપાપોનું પુનરાવર્તન કર્યા કરે છે, તેમનો ઉદ્ધાર સહેજ વારમાં કેવી રીતે થઈ શકવાનો છે? જે ડગલે ને પગલે પાપ કરે છે તેમને કેટલી બધી યંત્રણા અને અશાંતિમાંથી પસાર થવું પડશે. કરેલાં કુકર્મોને ભોગવવા જન્મોજન્મ લગી ન જાણે કેટલોય દંડ તેમની રાહ જોયા કરશે. માણસ જે કરે છે તે જો ભોગવવું જ પડે છે. સત્કર્મ અથવા દુષ્ટકર્મનું સારું કે નરસું ફળ આ જન્મમાં મળતું ના દેખાય તોપણ મળશે જ નહીં એમ માની લેવાની જરૂર નથી. માટે માણસે દુષ્ટકર્મ ને પાપથી બચવાની કોશિષ કરવી જોઈએ. કુકર્મ કરવાની વૃત્તિ જ ના થાય એવી રીતે સ્વભાવને શુદ્ધ કરી દેવો જોઈએ. જેમને આત્મોન્નતિ અથવા ઈશ્વરદર્શનની ઈચ્છા હોય તેવા સાધકોએ તો આ વાતને ખાસ યાદ રાખવાની છે. મન, વચન, કાયાથી પવિત્ર થઈને તેમણે પવિત્ર કર્મો કરવાની ટેવ પાડવાની છે. તે વિના તેમની સાધના ભાગ્યે જ સફળ થઈ શકશે. જે જીવન જતું રહ્યું છે તે ફરી આવવાનું નથી. પણ જે બાકી છે તે જીવનને સંભાળી લેવામાં આવે તોપણ ધણું છે. બાકીના જીવનમાં કોઈ કુકર્મ ના થાય ને કલંક ના લાગે તે માટે સાવધ રહેવાથી મોટો લાભ થશે. યોગેશ્વરજી